

ABONAMENTUL

Pe un an . . . . . 24 Cor.
Pe jumătate an . . . . . 12 "
Pe 1 lună . . . . . 2 "
Nrul de Duminecă pe un an 4 Cor.
Pentru România și America 10 Cor.
Pentru România și străinătate nrul de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca nr. 20.

INSERTIUNILE se primesc la admnistratie.

Manuscripte nu se inapozază.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Episcopatul român în luptă.

De Ioan Russu Ștrianu.

Tuturor românilor mângâiere mare au adus episcopii noștri, care în frunte cu cei doi mitropoliți, în ședința de Miercuri a Casei Magnaților, au ridicat glasul lor împotriva proiectului de lege alui Apponyi.

Focul l'a deschis I. P. S. Mitropolitul Ioan Mețianu, care deși împovărat de ani optzeci și mai bine, ca și Episcopul Nicolae Popea al Caransebeșului, n'a pregetat osteneală, ci ca un bărbat în plinătatea puterii a grăbit să-și ia partea de cinste din lupta grea ce se poartă pentru mântuirea neamului.

A ținut apoi o puternică vorbire P. S. Sa Episcopul Aradului și după el tinerul episcop al Lugojului, P. S. Sa dr. V. Hossu. Vineri lupta va urma, căci toți episcopii și amândouă mitropoliții își aruncă în cumpănă vaza lor pentru a mântui ce se mai poate.

Indoială nu mai poate fi însă: Casa Magnaților, întocmai ca dieta, va primi și ea planul lui Apponyi, și astfel curând i-se va duce M. Sale să subscrie noua lege.

Nu sunt îndoieli nici asupra hotărârii prealalte: împrejurările sunt pe partea lui Apponyi și a partidului kossuthist. Voința unui ministru va cumpeni mai mult decât dorința a trei milioane români, și alte atâtea milioane de slovaci, sârbi și nemți cari s'au împotrivit planurilor lui Apponyi,

Cu toate acestea e bine ca episcopii noștri să-și facă datoria până în capăt. A spus-o doar chiar Deák, cel mai cuminte ungar: Numai acele drepturi sunt pierdute,

de care un neam abzice de bună voie. Noi însă nu vrem să abzicem de dreptul înscris nouă în lege pe când la cârmă era Deák, noi nu vrem să plătim, iar ministrul să poruncească în școlile noastre... Și mai puțin ne învoim ca știința de *carte românească* să fie desființată, ci câtă vreme bate o inimă românească și se aude grai românesc, vrem să fie și școală românească.

Deputații în dietă iar episcopatul în fața Tronului, *s'o spună asta*. Iată singurul înțeles pentru care atât poporul în adunări, cât și noi în scris, am cerut și cerem ca păstorii bisericilor române să meargă la părintele țării, la păstorul cel mare, și să-i spună, că și după ce puterea împrejurărilor de astă dată, ca de atâtea ori altă dată, a hotărât împotriva noastră, noi însă nici odată nu vom înceta să ținem *la vieața, la școala și cartea românească!* Noi nu vrem să ne facem unguri! Ci nădăjduim în vremuri mai bune, când și capul încoronat și cei din scaunele ministeriale se vor fi convins, că zadarnic sunt opintirile kossuthiste: sângele apă nu se face, nici românul ungar!... Vom fi lăsați atunci în pace, să ne vedem de școlile noastre și de învățarea cărții românești, așa cum ne lasă puterile și ne îndeamnă inima.

Și au să vină vremurile acestea, căci nu-i moară, cărei să nu-i fi venit odată apă... Dupăcum nu e nouă încercarea lui Apponyi, ci vrut-au cei dela cârmă și alte dați să ne topească în căldarea ungurească, să ne facă unguri cu de-a sâla.

La 1842 »cinstitele Staturi și Ordine« dedeseră poruncă aspră, ca preoțimea celor două biserici să învețe ungurește așa de desăvârșit, încât nu numai cu mai marii, ci și

între sine să vorbească și să-și scrie numai ungurește.

Cele două biserici române, prin păstorii lor, au arătat că asta nu e nici drept, nici cu puțință.

Iată ce a zis, între altele, consistorul dela Sibiu în hârtia sa cu datul 18 Martie 1842*):

»Cerința cinstitelor Staturi și Ordine nici chiar în 10 sute de ani nu o va putea împlini, în punctul acesta; iar de o prefacere repentină a poporului român în maghiari, deocamdată nu este iertat *nici să viseze cineva*, căci o astfel de schimbare ne pare asemănătoare acelor plante exotice, cari abia după decurgerea mai multor veacuri produc fructe mature, de unde urmează, că și această lucrare trebuie lăsată în grija secolelor viitoare, așa cere judecata sănătoasă, căci iubirea de naționalitate, cu care limba maternă stă în legătură nedespărțită, este sădită de natură și ca atare nu se poate extirpa ușor, nici la poporul român nu se va putea cu grabire sugrumă în așa măsură (această iubire) încât el fără nici o împotrivire să se lase a fi transformat într-un element diferit de al său, deoparte, iar de altă parte groaza ne apasă inimile, când ne aducem aminte, cât de funeste urmări a avut introducerea repentină a limbii slave la poporul român și în slujba lui dumnezească; căci bietul popor român și până azi resimte și deplânge urmările cele foarte neplăcute ale acelei nenorocite schimbări, iar de întunecimea, ce s'a coborât atunci peste dânsul, nici acum după două veacuri trecute nu s'a putut desbără cu totul, din cauza lipsei mijloacelor atât de dorite, și deoarece aceleași cauze produc ace-

*) Vezi „Luceafărul“, numărul 4, 1907.

FOIȚA ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

Un dor neîmplinit.

Schiță de Sandu Arginteanu.

Ploaia nu mai contenește, iar păraul din fața casei curge cu spume.

Lacrimile s'au uscat de mult pe fața Mariei, suspinele i-au încetat, iar ochii i-au obosit, privind mereu cursul păraului.

Gândul îi aleargă înapoi, la anii trecuți, la anii copilăriei.

De când era de șapte ani a rămas fără mamă. Iar tatăl ei era rău, fără inimă.

A trebuit să îndure pe urmă purtarea, lipsită cu totul de iubire, a mamei sale vitrege.

Avea însă răbdare și avea încredere în D-zeu, însușiri moștenite dela mamă-sa.

S'a făcut fată mare.

Nu era frumoasă, dar era înțeleaptă. Și era din familie de frunte. Motive, cari l'au înduplecat pe învățătorul Neagu, să-și lege vieața de a ei.

Maria era muncitoare și știa chivernisi. În câțiva ani au ajuns să fie socotiți și ei între cei cu dare de mână.

Dar ce folos de toată bogăția, dacă vieața ei casnică nu e vieață. Neagu s'a împrietenit cu dirigătorii satului și când nu e în școală, e de bună samă la birt. P'acasă nu prea pierde vremea.

Multe lacrimi au curs din ochii Mariei...

Până aveă copii, aveă cel puțin de lucru. Ii trecea vremea cu ei.

Acum însă se bocește singură. La casa ei nu umblă nimenea, iar ea nu iese în vecini.

Se face sară. Și Neagu nu mai vine. Dar nici nu-l așteaptă. Înainte de miezul nopții nu iese el din birt.

Maria se culcă îndurerată. Cine știe când va închide ochii.

Opt ani de zile s'a rugat zi și noapte, cu gândul și cu vorba, s'o mântuie Dumnezeu de pacoste.

Dar Neagu nu și-a schimbat năravul. Dumnezeu i-a trimes însă Mariei altă mângâiere. A dăruit-o cu un copil.

Vieața iară îi aveă un scop. Aveă pentru cine se trudi și aveă prilej să-și uite suferințele trecute.

La patru ani după Lisandru, i-s'a mai născut un copil. Mângâierea îi eră deplină.

Pe Lisandru s'au hotărât să-l dea la învățătură, iar Petrișor să rămână acasă, să munciască moșia.

Maria a uitat repede toate durerile. Cine mai aveă din sat copil la învățătură, ca ea? Mulțumia în fiecare zi lui Dumnezeu, că o învățase de atâtea fericire.

Lisandru învăța bine și eră lăudat, iar Petrișor eră băiat cuminte și ascultător.

Trecea anul, de nici nu prindeau de veste.

Și minunea minunilor, și-a venit și Neagu în ori. A început să prindă tot mai multă atragere de casă și să se bucure și el cu Maria de binele, ce-l aveă dela Dumnezeu.

Maria muncia fără preget toată ziua, agonisită ca să aibă din ce-l purtă pe Lisandru la școli și să-i rămână și lui Petrișor. Aveă mare noroc

cu finul Nichita, care le sta totdeauna într'ajutor de câteori ajungeau în strâmtoare.

Cât timp a urmat Lisandru liceul, Maria n'a prea simțit greutate. De toate se îngrijiă cu cel mai mare drag și ușurință. Mergea la oraș aproape în toată săptămâna și abia simția lipsa copilului.

Când s'a apropiat însă timpul, să plece Lisandru la facultate, inima Mariei a început să i-se sfâșie de durere. Numai atunci a simțit cât de mult își iubește copilul.

Ce va face el singur în orașul acela mare și atât de depărtat, de unde nu poate veni acasă decât odată, ori de două ori într'un an, și unde ea nu poate merge să-l vadă!?

După plecarea lui Lisandru a plâns două zile și două nopți. Și nu s'a liniștit până n'a primit scrisoare dela băiat.

Abia după un an i-s'a ușurat sufletul, când și-a revăzut odorul întreg, sănătos.

Pe Maria începuse s'o preocupe tot mai mult viitorul lui Lisandru, iar gândul, că din el va ieși domn mare, o făcea să aștepte tot mai cu nerăbdare ziua, în care va termina școlile cele mari, pe cari nime din satul lor nu le mai văzuse.

Era mare fericirea și mândria Mariei când se gândea la soartea, ce-l așteaptă pe copilul ei.

Mai avea un an, ca să termine cu toate examenele. Eră sosit așadară timpul, ca Maria să se ocupe cu planurile de căsătorie.

De dragostea întâia a lui Lisandru nu putea fi vorba. Mina n'are atâtea zestre, câtă îi trebuie

leși efecte, introducerea limbei maghiare la poporul român ar arunca pe acest biet popor iarăși în barbaria de mai nainte, — ceea ce nu poate fi intenția părintească a Maiestății Sale preasfințite nici a cinstitelor Statuti și Ordine — și ar prefăce acest popor nu în cetățeni mai folositori patriei, ci mai curând într'o turmă de vite, silindu-l să asculte învățătura dumnezească (școala) într'o limbă neînțeleasă sau abia înțeleasă, (ceea ce ar fi tot una ca și cum nu ar urma deloc la școală)... păstrându-și însă în biserică, în cultul divin și în școli întrebuintărea limbei sale materne, pe care după umilita noastră părere abia, sau nici decum nu va fi în stare a o schimba cu limba maghiară sau cu orice altă limbă necunoscută; pentru aceea, după cum dovedește foarte lămurit istoria, schimbările precipitate (silite) ale lucrurilor, mai ales într'o chestiune atât de delicată, niciodată nu obișnuiesc a avea rezultatul dorit și nimic, ce e violent, nu va dăinui îndelung; de aceea Vă rugăm cu supunere pe Ilustritatea Voastră, să binevoiți a exopera la M. Sa și la inclitele Statuti și Ordine întrunite acum la dietă, ca să se milostivească a înlătura greutățile arătate în cele premergătoare.

După un jumătate veac s'au găsit însă unghiuri sus puși, cari să viseze de acea contopire.

Oprî nu-i putem nici noi și așa se vede nici M. Sa...

Viseze!

Ci noi să fim tari în credință că visul lor n'are să se izbândească. În privința asta temei credinții noastre luăm istoria. Nu ne-am unghurizat atunci, când eram iobagi, când preoții nostri erau îndatorați a crește câinii de vânat ai nemeșilor, când peste episcopii nostri porunceau mai marii altor biserici, când puteam număra pe degete românii cu carte, când *dincolo* frații nostri trăiau despățiți în două țări, călcate când de ruși, când de turci ori nemți... Cu atât mai puțin ne vom prăpădi acum, când sun-

băiatului ei, și apoi nu e din cine știe ce familie.

Lor le trebuie o noră bogată și din neam mare.

Lisandru e cuminte și e învățat, zicea Maria. Dar învățătura lui e scoasă numai din cărți. El nu știe cum să-și aleagă nevasta. Mina poate fi econoamă bună, poate să-și coasă toate lucrurile în casă, dar dacă n'are zestre atâta, câtă îi trebuie copilului lor, nu e pentru ei. N'a învățat doară Lisandru atâta amar de școli, de dragul unei fete sărace.

Auzise ea de o fată bogată și din neam de frunte, cu care se cunoscuse Lisandru în timpul din urmă.

Aceasta era pe placul ei și l-a pus pe Neagu, să-i scrie băiatului, să-și ia gândul dela Mina și să umble s'o câștige pe Geta, căci ea e de sama lui.

Maria s'a bolnăvit fără de veste atât de rău, încât a zăcut un an întreg. Suferințele sufletești au slăbit-o tot atât de mult ca și cele trupesti.

Neagu se purta neomenește cu ea. Nu o îngrija și-i da să înțeleagă, că nu pune preț pe viața ei.

Maria însă avea un dor și dorul acesta o ținea în viață. Voiă să-și vadă mai întâiu însurat copilul, apoi fie ce-o vrea Dumnezeu.

Dar Neagu i-a spus într'o zi, că doctorul nu mai are nici o nădejde în însănătoșirea ei.

Din ziua aceea Maria n'a mai avut putere. Nădejdea cea mare în Dumnezeu nu și-a pier-

tem cetățeni într'o țară care are nevoie de brațele și banii nostri, când tronurile nu se pot răzima decât pe dragostea popoarelor, când ne cunoaștem toți, dela Nistru până la Tisa, când făcând asemănare între ce am fost și ce suntem, vedem deosebirea dintre cer și pământ...

Cetiți jalba umilită dela 1842 și vorbirile ce episcopii nostri au rostit în Casa Magistraților... Câtă deosebire!

Deosebirea asta în bine pentru vremurile de acum cheazăște că vom trece norocoși și peste frământările ce ne așteaptă în viitor.

Cu privire la garanțiile constituționale s'au răspândit mai multe informațiuni cari se contrazic. Se afirmă pe de o parte, că regele ar fi primit proiectele lui Andrassy, pe de alta se susține însă că regele n'a primit unele din ele. Se amintește chiar de o criză ministerială, care, bine înțeles, se desminte în același timp.

Reforma salariilor ofițerilor și stabilirea anilor de serviciu la 35 pentru funcționarii militari, după cum se anunță din Viena, nu s'a primit, *opunându-se guvernul ungar*. Motivul împotrivirii guvernului ungar este împrejurarea, că această regulare a salariilor ar aduce-o după sine și pe a funcționarilor dela căile ferate. Dar cu deosebire guvernul coaliționist s'a împotrivit, pentru că pe teren militar n'a obținut nici un succes.

Și acest nesucces național trebuie să-l plătească ofițeria!?

Ministrul Wekerle a călătorit aseară la moșia sa în Clopodia. La gara din Timișoara partidul independist i-a făcut ovațiuni.

Contele Héderváry desminte, că vizitele sale la regele ar fi fost de natură politică. Audiențele n'au durat mai mult decât câte 10 minute și despre situația politică n'a fost întreat nici un cuvânt. Scopul vizitelor sale la Maj. Sa a fost de natură particulară.

dut-o, a durut-o însă peste măsură nesocotința bărbatului său, și mai ales convingerea, că el nici ca om n'are milă de ea.

Sufletul Mariei s'a întunecat și nefericita soție și mamă își simțea tot mai aproape sfârșitul.

Pentru ce mai trăise pe pământ, dacă pe seama ei n'a lăsat Dumnezeu bucurie? Și de ce a lăsat-o să se bucure un moment, dacă a fost ca înainte de a trece din lumea asta, durerea să-i fie atât de mare?

Un dor mai avea, un singur dor.

Să-și vadă băiatul domn mare, însurat cu o fată bogată și din neam — și atunci va închide ochii mângăiată.

Dar suferințele îi erau mari. Durerea sufletească o slăbia tot mai mult. Un singur suflet este, care o înțelege și care simte cu ea, dar și acela e departe.

Pe Lisandru îl avea și ea. Toată dragostea, de care a fost capabilă inima ei, asupra lui a revărsat-o. Il iubea cu atâta putere, încât nimic altceva nu mai exista în lume pentru ea.

Parcă era rupt din sufletul ei Lisandru. Îi asemăna întru toate: așezat, cuminte, cu inimă. Numai la el îi sta gândul și la — Dumnezeu.

Oare să nu-i fie ei dat, să aibă o singură zi de bucurie!? Să nu o țină Dumnezeu, în care s'a încrezut totdeauna și căruia i-s'a rugat atât de mult, până își va vedea bunătatea ei de copil la casa lui!?

Un singur dor, un dor atât de mic mai avea. Dar s'a dus cu el în — mormânt...

Apărarea națională.

Bihoreni nu se lasă.

O dorință.

Știrile ce primim din Bihor spun că acolo curentul generos pornit de tineret se întinde din ce în ce. Sunt în perspectivă mai multe adunări. Una s'a și convocat deja.

Primim de asemeni următoarea telegramă:

Oradea-Mare, 9 Maiu.

Protestăm în contra capitulării propovădite în articolul »Arhieriei« din »Lupta« și așteptăm ca sinoadele eparhiale și arhieriei nostri să apere până la înaltul tron dreptul limbei românești. *Mai mulți români.*

Am publicat telegrama aceasta ca un echou și drept semn al manifestării sentimentelor cari animează pe fruntașii de prin centrele românești. Valoarea părerilor exprimate ar fi însă, negreșit, mai mare, dacă d-nii animați de dorința arătată în telegramă și-ar fi subscris și numele.

În sinoadele eparhiale gr.-orientale desigur se va aduce pe tapet chestia mergerii la tron. Cât despre românii gr.-cat., cei din Oradia pot și personal să se prezinte și să arate dorința lor P. S. Sale Episcopului Dr D. Radu.

Adunarea din Tășad (Bihor).

Cetățenii români din cercul electoral Ceica (M. Cséke) sunt prin aceasta invitați la *adunarea populară*, ce se va ținea Duminecă, în 29 Aprilie (12 Maiu) a. c., la orele 12 din zi, pe teritorul dinaintea casei parohiale din Tășad (Tasádfő), cu următorul program:

1. Deschiderea adunării și constituirea. 2. Votul universal. 3. Darea progresivă. 4. Dreptul de întrunire. 5. Desbaterea asupra proiectului referitor la salarizarea învățătorilor comunali și confesionali. 6. Proiectul de rezoluțiune. 7. Închiderea adunării. Tășad (Tasádfő) la 17/30 Aprilie 1907.

Vasile Bica, Stefan F. Todor, Grigorie Opre, Miron Moza, Teodor Moza, Teodor Ban, Grigorie Vlad, Vasilie Iluta, Ioan Opre, Pantelie Bugariu.

Articolul și miia lui Badea George.

Venerabilul prezident al partidului național român, badea George Pop de Basești, acest bătrân cu inimă tineră, iubit de toți românii, scrie în numărul de Paști al »Gazetei de Duminecă« din Șimleu un bine simțit articol privitor la starea țărânilor din România.

Iată cum termină:

»A străbătut peste Carpați vestea înfiorătoare a devastărilor. Au pătruns până la noi știrea despre cruzimile săvârșite de patimile deslănțuite. Și acum, după ce prin puterea și virtutea patriotismului s'a potolit focul răscoalei, se lucrează la repararea pagubelor pricinuite.

»Pe noi însă ne neliniștesc țipetele de durere nemărginită ale victimelor nevinovate, cari sunt jerfa revoltelor crunte: *văduvele și orfanii, cari au rămas fără sprijin*, fără tată și cari deplâng cu amar, că valurile unei forțe maiore au împins pe nefericiții părinți și bărbați la actele nesocotite ale revoltei.

»Pentru acești nenorociți îmi ridic eu acum glasul meu, și adresându-mă către frații mei români de pretutindenea, îi rog, îi conjur, să venim cu toții în ajutorul lor cu obolul nostru de caritate!

»În urmă-mi permit a-mi așterne rugarea către Înaltul guvern al României ca, în disciplina și

pedepsirea nefericirilor resvrăitori, fiindcă ei au desăvârșit faptele detestabile în stare inconștientă, prin urmare... răpiți și dominați de forța majoră — să se conducă de spiritul conciliar, că mai mult bine poți face cu mile și cu iubirea, decât cu exagerarea paragrafilor din codicele penale, care procedură numai ar înmulți durerile nealinate.

»Pentru ajutorarea victimelor, a văduvelor și orfanilor țărănilor învăluiți în răscoala nefericită, pun la dispoziția prezidiului dela »Crucea Roșie«, din București, suma de 1000 — una mie — co-roane!

»Ungaria în adevărată lumină.

Din articolul publicat de R. Meynader în revista »Le Correspondent« și purtând titlul »Legătura monarhică în Ungaria«.

Ungaria, desfăcută de Habsburgi, și redată singură destinelor reale, pare a mai fi visul unor spirite. Dar pe când socialismul amenință casta care domnește în timpurile actuale, în fața rasei maghiare însă se ridică pericolul, sau mai bine chestiunea naționalităților.

În acest regat al Ungariei, plin de atâtea stranii contradicțiuni, suvenirul feudalității nu influențează numai clasele, ci și raporturile dintre rase, și acolo se găsesc rase vazale supuse unei rase suzerană. Ori aceasta fiind mai puțin numărătoasă ca suma celorlalte, rezultă pentru ea un fel de echilibru. În 1900 un recensământ oficial, prin urmare, care nu poate fi suspectat din punctul de vedere maghiar, a dat statistica următoare: 19,254.000 indivizi locuind regatul, printre cari 8,742.000 maghiari și 10,511.000 nemaghiari, acești din urmă indivizi în: 2,135,000 germani, 1,678,570 croați, 1,052,180 sârbi, 2,019,000 slovaci, 429,000 ruteni și 2,799,000 români.

Asupra germanilor din Ungaria, n'avem de spus decât puțin lucru. Răspândiți pe toată suprafața țării, ei nu posedă și nu caută nici o individualitate politică, afară de Transilvania, unde formează un bloc de 200.000 saxoni.

Croații, sârbi, slovaci și rutenii s'au deșteptat unii și alții, mai mult sau mai puțin de timpuriu, și în mod mai mult sau mai puțin limpede la concepțiunea națională.

Croația, regat istoric, legat dintr'o epocă foarte îndepărtată de coroana Sf. Stefan printr'o concesiune de pacte, cari garantau autonomia sa, e singură privilegiată din regiunile nemaghiare.

Un compromis din 1868 între ea și Ungaria, îi conservă dieta, pe cum și o administrație autonomă și îi dă în parlamentul ungar, pentru discuția afacerilor comune, o reprezentare de patruzeci deputați.

Cu totuși alta e situația sârbilor, slovacilor și rutenilor. Vecini cu croații, frații lor de limbă dacă nu de religie, căci croații sunt catolici, sârbii din Ungaria n'au putut, ca aceștia, să obțină o poziție privilegiată; vecini cu regatul Serbiei, ei se lasă să fie influențați de toate aspirațiunile cari se nasc în ei la vederea sârbilor independenții.

Despre slovac, maghiarul a zis de mult timp: Tót ember nem ember. »Acest om nu e om« și l'a tratat în consecință. Teritoriul slovac în nord-vestul Ungariei, rămâne sărac din cauza indiferenței guvernului, dar locuitorii lui încep să se grupeze pe terenul politic; la alegerile din 1905 au prezintat vre-o 20 de candidaturi naționale pe cari numai presiunea violentă a administrației a făcut-o să cadă; de aceia maghiarii poate să se teamă pe viitor ca slovaci sunt oameni. În nord-estul Ungariei, rutenii, prea puțini numărați, pe un prea vast teritoriu, destul de înapoiați din punct de vedere intelectual, nu mai au organizația politică, pe cari o posedau între anii 1848 și 1867.

Rămân românii din Transilvania. Aci se afirmă o cohesiune puternică prin forța numărului, cultura latină, voința națională adeseori probată și proximitatea României libere; în fine un element nu de mică importanță pentru echilibrul transilvanian.

Ori, politica maghiară, față de naționalitățile vazale, altele decât croații e cuprinsă în următoarea declarație a baronului Bánffy: »Unitatea unui stat, singură, îi dă drept la existență. Statele poliglote nu pot subsista. Trebuie în aceasta să urmărim exemplul imperiului german care și o

impus datorită de a lupta energic contra aspirațiilor naționale care amenință unitatea lui».

În 1867 pentru a face ca supremația lor să fie acceptată cu mai mare ușurință, maghiarii votaseră »legea naționalităților«. Această lege stabilea principiul ca în toate circumscripțiunile unde nemaghiarii ar fi în majoritate, vor putea întrebuința în raporturi administrative, afară de limba maghiară, limba lor maternă, română, germană, slovacă sau sârbă. »Legea naționalităților« puțin sau mai de loc aplicată, chiar cu voința autorilor ei căzu în curând în părăsire și sistemul asimilației cu orice preț, prin școală, prin colonizație și prin remaniere de circumscripții electorale, fu adoptat în mod definitiv. Adesea violentă, maghiarizarea rămâne la Budapesta pivotul întregii politici interne.

Cu toate acestea, naționalitățile atacate protestă și și unesc forțele pentru a putea rezista. Românii, duc la ei lupta la colonizare, răspund, formând bănci rurale destinate a cumpăra pentru complot conaționalilor lor, pământurile puse în vânzare de către saxoni; la școala publică maghiară, opun școala particulară română; în materie electorală însă nu pot să lupte în mod suficient în contra modului în care e stabilit sufragiul, împărțirea dibace a circumscripțiilor în detrimentul lor, legilor de excepție și presiunii administrative care însoțește și întărește toate aceste nedreptăți.

Ultima criză a pus în evidență, în mod foarte senzibil, sentimentele naționalităților. În primele luni ale anului 1905 Croația rămâne nedecisă.

Lua-o parte pentru Viena sau pentru Budapesta?

Care din aceste două date 1848 sau 1868 va învinge?

Dela 1848 nu recoltase nimic, decât germanizarea, 1868 din contră îi acordase cu prielnică prietinie maghiară aproape complectă libertate de a se guverna singură. Ea optă deci în congresul dela Fiume pentru coalițiune, după ce și-a exprimat în mod limpede dorința de a fi răsplătită pentru aceasta faptă.

Totuși mai subsistă în Croația o minoritate a cărei tendințe antimaghiare se manifestară în Reichsratul austriac prin vocea deputatului Sustersich.

În acest timp, ceilalți slavi din Ungaria, făceau cauză comună cu românii în contra coaliției. Cei câțiva deputați naționali, pe cari reușiseră în ciuda presiunii administrative să îi trimeată în parlament, înființară, împreună cu deputații români clubul naționalităților, grup compus din doisprezece membrii, slab la număr, dar care n'a scăpat nici o ocazie de a-și afirma aspirațiunile și vitalitatea sa.

La anunțul proiectului de sufragiu universal, naționalitățile, începură să sere vremuri mai bune.

Despărțite unele de altele prin rasă maghiară, neavând nici trupe, nici miliții deosebite, ele nu se prea puteau bizui pe forța lor pentru a-și forma viitorul; dar buletinul de vot, era arma proprie pentru emanciparea lor.

La începutul iunei Septemvrie 1905, deputații naționalităților, reuniți la Budapesta sub președinția românului, dl Teodor Mihali, votară o declarațiune unde se afirmă »convicțiunea naționalităților nemaghiare din Ungaria, că adevărata cauză a crizei actuale nu sta în chestiunile militare, și că remediu e sufragiul universal cu votul secret, fără nici un fel de restricție, și reprezentarea proporțională.« În același timp subliniind aceste declarații meetingurile se succedau în regiunile locuite de naționalități: la Lipcse, pentru slovaci; la Ujvidék (Neusatz), pentru sârbi; la Nagy-Enyed (Ileanda-Mare), pe urmă la Zarand, pentru români, pretutindeni se aclama cu entuziasm sufragiul universal absolut.

Domnu de Kristoffy, pe de altă parte, nu ascundea de loc intențiunea sa de a întoarce reforma electorală în profitul singurei rase domnitoare: »Principalul, zicea el fără înconjur, e faptul că, prin acest proiect de sufragiu universal, partea rasei maghiare printre electori, va fi mai mare decât e acum«, și, în »Az Ujság«, din 8 Octomvrie, își susținea afirmațiunea prin următoarele cifre: »Cu legea actuală, numărul electorilor e 1048976, printre cari maghiarii formează o proporție de 56.2 perc., iar naționalitățile 43.8 perc. Cu sufragiul universal, noi vom fi 61.4 perc., iar naționalitățile 38.6 perc. pe un număr de 2621894 electori«.

Prin urmare reformă democratică, dar maghiară în același timp. Prin ce artificii cabinetul Fejérváry credea să atingă acest rezultat? Astăzi acest lucru împoartă puțin. Ceeace trebuie notat, e că declarațiunile ministrului nu liniștiră de loc, »clasele istorice«, în ochii cărora sufragiul universal rămânea »o săritură în necunoscut«, și, se repe-tau cuvintele contelui Tisza, publicate în »Az Ujság«, cari denunțau pericolul naționalităților. »Noi trebuie să întindem mâna adversarilor noștri? Nouă ne e dat să ușurăm prin cale constituțională strivirea noastră?«

Chestiune bine pusă, nu pentru prezent, ci pentru viitor.

Rămâne nediscutabil, în adevăr, că în starea actuală a lucrurilor, nici odată un minister maghiar, nu va propune fără corectiv, o reformă putând deveni sinuciderea rasei reale; dar naționalitățile au legat raporturi strânse cu socialiștii din Ungaria; lucru pe care de curând domnul Wekerle îl reproșă socialiștilor; — ca și naționalitățile, socialiștii cer sufragiul universal »fără nici un fel de restricțiune«; și iată în definitiv mișcarea democratică întărită printr'o mișcare particularistă puternică, amândouă ajutându-se una pe alta pentru a face să izbutească »drepturile numărului« față de o minoritate privilegiată.

Cauze exterioare foarte grave, — toți publiciștii și oamenii politici ai Europei o repet în unanimitate — se opun la dislocarea monarhiei austriace. Nu e rolul nostru de a insista aci asupra acestui lucru.

Să ne închipuim cu toate acestea Ungaria izolată în mod definitiv de Austria. S'ar părea că atunci ar fi venit momentul pentru stabilirea unui regim republican. Ei bine — trebuie să o recunoaștem — republica pe care ar putea-o întemeia separațiștii de azi nu va fi republica democratică visată de L. Kossuth în 1849, dar un fel de republică aristocratică, anomalie maladivă în situația de lucruri actuală din Europa, și destinată în mod fatal, la o reîntoarcere monarhică, sau la o transformare democratică prin fața mereu crescândă a numărului. În afară de eventualitatea pericolului continuu la care ar fi supus noul stat prin faptul izolării lui între două imperii puternice, cel slav și cel german, această transformare este ea oare o perspectivă capabilă de a se duce nobilimea maghiară încă predominantă cu regimul monarhic? Pe de altă parte coroana lui Sf. Ștefan, nu se potrivește ea oare mai bine pe capul Habsburgilor care o poartă cu tărie de atâtea secole, decât pe capul oricărui alt suveran, chiar național, dacă s'ar găsi vr'unul?

În momentul reîmpatrierei rămășițelor lui L. Kossuth, un scriitor maghiar a publicat într'o revistă franceză următoarele detalii și reflecțiuni: »În casele țărănilor bogați din regiunile Tisei, acolo unde populația ungurească e cea mai deasă, se văd pretutindeni portretele lui Francisc Iosif și a reginei Elisabeta, alături cu acela al lui Ludovic Kossuth. Acela căruia poporul maghiar e pentru totdeauna recunoscător, nu e Kossuthul dela 1849 la 1894 este cel dela 1830 la 1848, este patriotul care cel dintâi a apărut drepturile poporului, a reclamat emanciparea plebei, a combătut prin legile nobilimei, singura castă care, până în 1848, exercită puterea legislativă în regatul sfântului Ștefan.«

Sentimentul dinastic e încă »foarte puternic în Ungaria« ca să întrebuințăm expresiunea domnului Fr. Kossuth însuși; este un lucru de care trebuie să țină cont exatități independenței mai ales că nobilimea ungară, prada unui rău care o sapă, îndatorirea, vede pe ovrei punând încetul cu încetul mâna pe ea, și moșiile ei, sprijinul forței reale, pârghia acțiunilor scoabe, ipotecându-se în profitul lor (ovreilor).

Așa dar mișcarea democratică sprijinește ideea monarhică; mișcarea particularistă, nu o combate de loc, sperând totdeauna dela ea un arbitragiu fanarabil; și agitațiunea aristocratică, e obligată de a o respecta, căci singură regalitatea pare a fi în stare de a canalisa pe una și pe cealaltă, nu poate una prin cealaltă, aceste două mișcări; astfel încât, chiar neglijând toate considerațiile relative la posibilitățile de dislocare a monarhiei și la pericolele ce ar rezulta pentru țară, viitorul unui regim republican în Ungaria stă pe o bază nesigură: evoluțiunea mișcării democratice către separatismul antidinastic.

Guvernele maghiare iau astăzi poziție, în fața acestui curent cu două tendințe.

Concilianți față de tendința economică și socială, precum au probat-o desbaterile din aceste luni, — ei își afirmă intransigența lor îndată ce e vorba de tendința federalistă, socotind poate, că vor putea separa eforturile a căror unire prea strânsă îi înspăimântă; și când primesc o orientare către un viitor mai democratic, pretind ca acest viitor să rămână maghiar chiar dacă va fi democratic. Problemă foarte grea față de vitalitatea renăscândă a naționalităților; față de chestiunea sufragiului universal a cărei putere invincibilă în profitul numărului e demonstrată prin aproape un secol de istorie europeană; în fine față de reforma electorală săvârșită în Austria, care reformă va avea de rezultat delimitarea și imputernicirea rasselor.

Maghiarii sunt grupați la un loc, activi, experimentați de a conduce, dar nu pentru a absorbi. Mai curând ori mai târziu, deși cohesiunea adversarilor lor e slabă, ei vor fi nevoiți să țină cont la alții de aspirațiuni pentru cari au cerut să li-să țină cont și lor.

Nu trebuie să ne gândim la o soluțiune absolută. Vieța politică a Ungariei, precum și cea a întregii monarhii va rămânea totdeauna o chestiune de echilibru; atâtea forțe centrifugale lucrează în această țară! Se va ajunge fără îndoială la concesii reciproce urmând cursul evenimentelor; dar în viitor, poate mai mult ca oricând, tronul se va impune ca pirotul necesar, dară suveranul, deasupra partidelor și rasselor, și transformând vechea maximă a casei sale, va domni pentru a potoli, pentru a împăca, pentru a uni.

Vorbirea I. P. S. Sale mitropolitului Ioan Mețianu

rostită în ședința dela 8 Maiu n. a
Camerei Magnaților.

»Excelența Voastră, domnule president!
Ilustri Magnați!

Deși e de prevăzut, că ridicarea cuvântului în contra proiectului de lege de sub pertractare va provoca rezanță la o parte a publicului, și poate că și la unii dintre ilustrii domni Magnați, totuși convins fiind eu, că acest însemnat proiect de lege vatămă greu dreptul autonom al bisericii mele, și astfel taie în interesele vitale ale credincioșilor mei, îmi țin de datorință patriotică să expun în fața ilustrilor magnați gravele îngrijiri ale credincioșilor mei față cu acel proiect de lege, cerând vindecarea rețelor.

Pe lângă cele trei legi fundamentale școlare, sancționate și aflătoare în vigoare, anume, articolii de lege din 1868, 1879 și 1893, cari regulează afacerile școlare, nu știu și nici nu scrutez, ce a mai putut provoca și aducerea acestui nou proiect de lege. Știu însă, că dispozițiile din acest proiect de lege au produs mari nemulțămiri și multă amărăciune, nu numai la credincioșii mei, ci și la ceilalți cetățeni de limbă nemaghiară.

De cumva scopul principal al acestui proiect de lege ar fi, — precum se vede — învățarea limbii maghiare în școlile elementare în măsură mai mare, cred că n'ar fi nimeni care n'ar dori aceasta, dacă s'ar putea ajunge fără a se neglija celelalte obiecte de învățământ și fără ca tinerimea școlară să fie împedecată în însușirea celor mai necesare cunoștințe elementare.

Dar pe lângă toată dorința aceasta, am firma convingere scoasă din experiență, că scopul urmărit e imposibil să fie ajuns, chiar dacă s'ar jertfi însemnatele interese ale educațiunii populare și ale cultivării generale, pentru că aceea ce învață copilul în frageda etate, în 3—4 ore de școală, iarăși uită în timpul lung petrecut în societatea care-l încunjură. Țin deci de justificată temerea, că forțarea tendințelor cuprinse în acel proiect de lege are să provoace nemulțămire și amărăciune generală în cercurile cetățenilor de limbă nemaghiară, nemulțămiri și amărăciuni, cari vor slăbi iubirea și buna înțelegere, atât de mult dorită, între cetățenii iubitei noastre patrii.

Dacă considerăm domnilor, că statul nostru deși cu mai multe limbi, există de o mie de ani, și când a fost în pericol, totdeauna a fost apărat de toți cetățenii săi, fără deosebire de limbă, atunci trebuie să ne convingem, că puterea

statului nu stă în unitatea limbii, ci în unitatea iubirii de patrie, care leagă popoarele laolaltă.

Dacă vom cerceta mai departe, ce e mai de folos patriei, lățirea forțată a limbii statului, ori întărirea bunei înțelegeri între cetățeni, eu, bazat pe experiență, țin că aceasta din urmă mai bine întărește și apără existența statului decât cea dintâiu. Aceasta a constatat-o și baronul Nicolae Wesselényi, marele patriot maghiar, când în parlamentul din 1848, în ședința dela 25 August a casei magnaților, între aplauzele casei a pronunțat următoarele: »Să aducă casa hotărâre și să provoace și casa de jos prieteneste să aducă asemenea hotărâre, care să exprime simpatie și bunăvoință față de celelalte popoare și seminții din patrie, și între acestea față de valahi sau de români, mai departe să declare, că afacerile acestora și toate libertățile cetățenești parlamentul le va ocroti ca pe ale sale proprii, pentru că le consideră strâns legate de acestea. În urmă pentru hotărârea aceasta să fie prefăcută în faptă, cred că ar fi bine să provoace casa pe onoratul ministru, ca în chestia aceasta să prezinte casei proiectul de lege«.

Dacă ar fi de lipsă, m-ași putea provoca și la alți mari înțelepți patrioți maghiari, de ex. la Deák Ferencz și la baronul Eötvös József, cari au împărtășit vederile baronului Wesselényi. Dar ca să nu abuzez de paciența ilustrilor domni magnați, mă mai provoc numai la domnul conte Tisza István, care în 15 Ianuarie 1904, ca ministru prezident, s'a pronunțat astfel în dietă, cu privire la bunăînțelegere dintre cetățeni: »Scuzați, dar eu așa cred, că a merge mai departe nu e în interesul țării, fiindcă eu văd un mare interes național în aceea, dacă rămânem credincioși tradițiilor națiunii maghiare, cu cari căutăm să câștigăm iubirea, alipirea și simpatia cetățenilor de limbă străină, locuitori în patria aceasta«...

Să nu ni-se iee dară în nume de rău, dacă și noi suntem de părerea, că trebuie evitat tot ce slăbește iubirea cetățenilor între olaltă, fără deosebire de limbă și de lege.

Și iubirea aceasta o slăbește tare proiectul de lege de sub desbatere, care se lovește de drepturile cele mai naturale, garantate prin mai multe legi fundamentale pe seama naționalităților nemaghiare, în special de dreptul de a se desvoltă și cultivă în limba lor maternă, în deplină libertate.

De atari legi fundamentale consider eu articolul de lege XX dela 1848 și articolul de lege IX dela 1868, prin care se garantează drepturile bisericii gr. ort. de a-și regula, administra și conduce în mod independent afacerile bisericești, școlare și fundamentale. De asemenea legi fundamentale consider apoi articolii de lege 38 și 44 din 1868, cari asigură pe seama bisericii gr. ort. dreptul autonom de administrare și cu privire la școlile profesionale susținute de ea.

Față de toate acestea, proiectul de sub pertractare cuprinde o gravă vătămare de drept în cei mai mulți paragrafi ai săi. Astfel de ex. salariul fundamental învățătoresc proiectat în § ul 2 nustă în proporție cu forțele materiale ale susținătorilor de școale. E adevărat, că proiectul de lege pune în vedere ajutor de stat acolo unde va fi de lipsă, însă în schimbul aceluia ajutor confiscă dela confesiuni cele mai esențiale drepturi, precum este dreptul denumirii și al disciplinării învățătorilor și alte asemenea.

Deci aceea ce dă confesiunilor cu o mână, ia cu cealaltă.

O asemenea gravă vătămare de drept conține și dispoziția prin care, pentru neglijența și nedestoinicia învățătorului se intenționează pedepsirea comunității bisericești, care susține școala.

Nu vreau să abuzez de paciența ilustrilor domni magnați, mai înșirând și alte asemenea grave vătămări de drept, cuprinse în acest proiect de lege, ci mă restrâng numai la aceea, că și din punct de vedere pedagogic l-ași putea dificulta. Dar dacă cele până aci înșirate numai pe scurt nu vor convinge pe ilustrii domni magnați despre defectele proiectului de lege, tot de prisos vor fi și alte argumente, fie oricât de valoroase. Mulțămind deci pentru prețioasa indulgență cu care ați binevoit a mă asculta, declar că nu primesc proiectul de lege nici în general, nici ca bază pentru desbaterea specială«.

Vorbirea d-lui Ioan Kalinderu, președinte al Academiei Române rostită în ședința dela 1 Maiu n. a Academiei Române.

Onorați Colegi,

E prima dată când suntem chemați a proclama premiile în ședință publică solemnă.

Aceasta o facem potrivit art. 17 din noul regulament, care prevede că odată cu proclamarea premiilor acordate, să se cetească în ședință și rapoartele speciale asupra tuturor operilor premiate.

Proclamarea premiilor în acest mod nu e o inovațiune, căci a existat și în vechile dispozițiuni. Ea ființează de multă vreme la instituțiile analoge din alte părți și are de scop ca să dea o solemnitate decernării recompenselor și un imbold mai mult la izbândă mai departe.

Aflându-mă la sfârșitul misiunii mele de președinte, simt în momentele acestea un sentiment de regret, ca să nu zic de tristeță, sentimentul despărțirii de o sarcină scumpă inimei, și pe care l-au simțit toți colegii care au avut parte să ocupe scaunul prezidențial în această incintă.

Am însă mângăiere că mi-a fost dat să prezidez în anul jubilar, în care țara întreagă s'a bucurat de împlinirea a 40 de ani de domnie fericită și rodnică a M. S. Regelui. La aceste sărbări naționale, Academia a luat parte cu toată însuflețirea ce i-o da sentimentele sale pentru Suveran și Dinastie, într'un an când împlineă și ea patru decenii de activitate pe ogorul culturii române.

Asemenea mă bucur că pot prezida ședința de azi, și că trei ani de-arândul am avut onoarea să conduc întrunirile și lucrările Academiei, care e călăuzită numai de dorința de a servi cât mai bine patria.

În acest restimp am avut fericitul prilej să pot pătrunde toată activitatea noastră, atât de variată și privitoare la întreaga vieță românească: literară, științifică și artistică. Am mai putut să mă încredințez mai mult decât o puteam face ca simplu membru, că Academia contribuie atât direct, la progresul nostru cultural cât și indirect, prin premiile ce acordă în fiecare an, ca și prin publicarea în anale sau în cărți deosebite a lucrărilor erudiților și tinerilor noștri talentați.

Prin exemplul ce dă, prin tendința ce caută să imprime unei munci intelectuale îndreptată numai spre adevăr, spre frumos și spre tot ce este folositor, Academia pune temelia desvoltării noastre viitoare și și face deplin chemarea ei.

Astfel îndrumată și susținută fără șovăire, activitatea noastră corespunde nizuinței naționale și dorinței generoșilor testatori și donatori, cari ne-au lăsat avutul lor pentru înălțarea literilor și științelor române.

Ea corespunde neîndoios și intențiunilor înaltului nostru Protector și Președinte onorar, M. Sa Regelui, care ne-a învrednicit în număroase rânduri cu sprijinul Său și ne-a cinstit fără încetare cu colaborarea și cu luminatele Sale îndemnuri.

Pentru înalta bunăvoință care ne-a făcut părtași, îmi permit a transmite Maiestății Sale adâncă noastră recunoștință împreună cu urările cele mai vii, ca Pronia să reverse încă mulți, mulți ani, binefacerile sale asupra M. Sale Regelui, asupra M. S. Reginei, asupra întregii noastre Familii Domnitoare!

În ziua când proclamăm premiile, care provin în mare parte din daruri, cuvine-se să ne purtăm gândul către binefăcătorii cari le-au urzit, către aceia cari pătrunși de datorile lor, ca oameni și ca buni români, au închinat parte sau poate chiar tot rodul muncii lor Academiei române, cea dintâi și mai înaltă instituție de cultură română!

Fie-le dar memoria binecuvântată acum și totdeauna! Fie ca cei din timpul de față, ca și cei viitori, să se încălzească de nobilele lor sentimente!

Iar ca vrednică recunoștință, fie ca cei cari primesc premiile să le privească mai mult ca un îndemn la continuarea studiilor, cu și mai multă dragoste de adevăr și de lumină, spre mărirea țării, spre desăvârșirea binelui general!

Asemenea fac urări ca cei laureați să servească altora de pildă, iar cei cari n'au putu țibuti, să nu se descurajeze, căci o neisbândă poate înviora puterile tot atât de mult ca și o victorie!

Onorați Colegi,

Înainte de a trece la enunțarea premiilor țin să amintesc că decernarea lor s'a făcut pentru întâia dată — conform dispozițiilor din noul regulament. După acestea premiile Heliade-Rădulescu, Lazăr și Adamachi se acordă de dreptul de către secțiile respective, iar celelalte de Plen, care votează asupra lucrărilor propuse de secțiuni.

În anul acesta am încuviințat următoarele premii: 1) Premiul Heliade-Rădulescu de 5000 de lei pentru o scriere de literatură sau de filologie, care se va judeca mai meritorie dintre cele publicate dela 1 Noemvrie 1904 până la 31 Oct. 1906.

2) Premiul Adamachi, de 5000 lei divizibil, pentru scrieri istorice economice, juridice, filosofice, apărute dela 1 Noemvrie 1905 până la 31 Octomvrie 1906.

3) Premiul Asociațiunii Craiovene pentru dezvoltarea învățământului public, de 1500 lei, destinat celei mai bune cărți didactice în limba română, dintre cele tipărite dela 1 Nov. 1902 până la 31 Octomvrie 1906.

A mai fost premiul Năsturel de 4000 lei pentru ori-ce carte scrisă în limba română, cu conținut de ori-ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Noemvrie 1905 până la 31 Octomvrie 1906.

La acest premiu s'au prezentat 38 scrieri, cari s'au distribuit spre cercetare secțiilor, după cuprinsul lor. Fiecare secțiune a recomandat apoi Plenului câte o operă, care a găsit-o mai meritorie, dar la votare n'a intrunit nici una majoritatea de voturi prevăzute de statute, așa că premiul a trebuit să se capitalizeze.

Am fost cel dintâiu care am regretat aceasta foarte mult, și pentru că pe viitor Academia să nu se mai găsească într-o asemenea situațiune, Plenul a schimbat regulamentul în sensul că s'a instituit o comisiune specială, compusă din câte 4 membri de fiecare secțiune, care să examineze lucrările și să decidă atât asupra premiului Năsturel cât și al Asociațiunii Craiovene.

În acest chip s'a luat Plenului hotărârea definitivă și s'a dat comisiunii, care fiind alcătuită dintr'un număr mai mic de membri, e în măsură să cunoască mai de aproape valoarea cărților prezentate.

Iată acum și numărul operilor intrate la celelalte premii și numele celei căreia s'a dat fiecare din ele.

La premiul Heliade-Rădulescu, au concurat 16 scrieri, dintre care secțiunea literară a ales pe »*Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprache. Lateinisches Element*« de dr. Sextil Pușcariu, profesor la Universitatea din Cernăuți.

În acest »Dicționar etimologic al limbei române«, care tratează despre elementul latin, cu considerațiuni la toate limbile romanice, se ține seamă de etimologiile meritulosului învățat Cihac, publicate acum 37 ani, precum și de îndreptările ce li-s'au adus de filologii cari i-au urmat. Lucrarea e întocmită după noile progrese făcute de știința filologiei romanice, și în special a celei românești. Ea ne înfățișează pe autor ca specialist, așa dupăcum e privit de frunzașul de azi al filologiei romanice, colegul nostru onorar dl. W. Meyer-Lübke, ca și ceilalți romaniști: d-nii H. Schurard, M. Bartoli, G. Weigand, Sandfeld-Jensen, cari au publicat recenziuni elogioase asupra operei ce am premiat.

Înainte dl. Pușcariu s'a ocupat serios de etimologia română, luminând origina multor cuvinte din limba noastră; iar de un timp încoace s'a ridicat în regiunile înalte ale studiilor filologiei romanice. Aceasta a făcut pe Academie să-l aleagă acum doi ani membru corespondent și de curând să recurgă la d-sa pentru întocmirea marelui dicționar al limbei române.

Secțiunea literară având în vedere valoarea operei prezentate cât și calitățile științifice ale dlui

Pușcariu, dela care așteptăm și alte lucrări de seacă, i-a acordat acest premiu.

Premiul Adamachi, divizibil s'a decernat precum urmează:

2000 de lei dlui Pompiliu Eliade pentru »Histoire de l'Esprit public en Roumanie au dix-neuvième siècle. Tome premier: L'occupation turque et les premiers Princes indigènes, 1821—1828.

1000 de lei dlui dr. M. Câmpeanu pentru »Incercare de psihologie militară, individuală și colectivă«.

1000 de lei dlui Vespasian Erbiceanu pentru »Tendențele noi în drept, studii de drept civil și penal«.

500 de lei dlui D. F. Caian, pentru »Istoricul orașului Focșani«.

500 de lei dlui Stoica Nicolescu pentru »Documente slavo-române cu privire la relațiile Țării românești și Moldovei cu Ardealul în secolul XV și XVI«.

Lucrarea dlui Eliade, »Histoire de l'Esprit public en Roumanie au dix-neuvième siècle«, tomul întâiu prezentat la premiu, se ocupă de spiritul public în țara noastră în epoca dela 1821 la 1828.

Autorul înțelegând sub acest termen viața publică intelectuală, morală, cum și literatura, a studiat negreșit, pe lângă influența franceză — despre care scrisese înainte o lucrare tot așa de meritorie — și influințele: grecească, rusească și austriacă, care a contribuit după timpuri la formarea spiritului la noi.

În prima parte se ocupă cu situațiunea generală a țării, ca siguranță înăuntru, epidemii, și cu Domniile lui Gr. Ghica în Muntenia și a lui Ioan Sturdza în Moldova, pe care le pune chiar paralel, arătând, cu deosebire de alți istorici, că Ioan Sturdza, nu era din vechea familie moldovenenească și că a fost un Domnitor mult mai bun decât se admită în genere.

Tratează apoi despre venirea turcilor, despre dominațiunea consulului rusesc în principate, despre partidele politice, și rezumă epoca dela 1821—1828, din punct de vedere al ideilor, ca pe una din cele mai agitate și cel puțin tot atât de interesantă, ca a Domniilor fanariote. Despre regulamentul organic zice că el conține dorinți adesea formulate de români.

În partea II-a înfățișează pe boerul Const. Rădulescu de Golești ca tip de român de tranzițiune, analizând relațiunea lui de călătorie. Vorbește apoi despre tinerii cari au făcut studii în Apus, iar Capitolul din urmă e consacrat limbei și literaturii noastre.

Ca concluzie autorul zice, că în România secolul al 18-lea este Istoria unei boli grave, iar al 18-lea al unei convalescențe încete.

Aceasta rămâne însă să se vază mai târziu, deoarece e o concluzie a lucrării întregi, nu numai a materiei din primul volum.

În așteptarea, că dl. Eliade, care e profesor universitar și dezvoltă o activitate literară deosebită, să dea și celelalte tomuri din lucrarea ce și-a propus să scrie, Academia i-a decernat cea mai mare parte din premiu.

»Incercarea de psihologie militară« a dlui dr. M. Câmpeanu e în felul ei ceva nou, și caută să răspândească în cercurile militare noțiunile de psihologie în vederea aplicării lor.

Autorul, pătruns de necesitatea științei psihologiei în armată, face mai întâiu o expunere a celor trei clase de fenomene spirituale, după psihologii mai noi. Asemenea tratează într'un capitol deosebit psihologia mulțimei, care e mai apropiată de aceea a armatei, tot după scriitorii mai însemnați.

În partea proprie a studiului său, dl. Câmpeanu se ocupă întâiu de psihologia militarului individual, din toate punctele de vedere, apoi de aceea a mulțimei, a armatei, observând dela început, că mulțimea armatei se deosebește de mulțimea întâmplătoare. În aceasta din urmă, unirea senti-

mentelor se face în mod fulgerător, prin sugestie, și dispare tot atât de iute, pe când în armată se produce mai încet, prin puterea obiceiului și a tradițiunii.

După o privire istorică asupra armatei deosebitelor popoare, autorul analizează apoi înrăurirea ce o au asupra trupei naționalitatea, religia și mai ales factorul de căpetenie al sufletului militar, elementul moral.

Această lucrare a apărut întâiu în franțuzește, cu o prefață a marelui psiholog Th. Ribot, care relevă mai cu seamă împrejurarea, că e cea dintâiu operă pe acest tărâm.

De atunci ea a fost tradusă în limbile germană, rusească, bulgară și sârbească, fiind apreciată în chipul cel mai favorabil de ziarele și publicațiunile periodice militare străine.

La ediția prezentată, cea dintâiu în limba română, preschimbată și complectată mai ales în părțile din urmă, a colaborat și mult instruitul tinăr, dl. Căpitan A. D. Sturdza, fiul prea respectatului nostru secretar General dl. Dimitrie A. Sturdza.

Lucrarea »Tendențele noi în Drept« de dl. Vespasian Erbiceanu, nu e un tot sistematic, ci o adunare de studii diferite, care se leagă între ele și-i dau o concepție generală. Ea este însă una din scrierile care trec peste pervazul legilor ce ne cărmuesc și caută să ne arate și să lumineze direcția ce a luat evoluția dreptului în alte părți, în special în țările dela care am împrumutat noi românii din Regat.

În expunerile asupra tendințelor de reforme ce se manifestă în Domeniul dreptului, autorul dovedește că nu e rolul teoriilor, dinpotrivă el le discută cu pătrundere și cu putere de argumentare. În sfârșit dl. Erbiceanu, actualmente judecător de instrucție la tribunalul Iași, ne arată că posedă bine materia și cunoaște principiile și obiceiurile juridice nu numai din țară ci și pe cele germane și italiene.

Domnia Sa e unul din tinerii magistrați care se ocupă de aproape cu dreptul, și sunt fericiți că Academia a avut prilej să acorde o parte din premiu unei lucrări de această natură. Fac tot deodată urări ca pe viitor scrierile de drept să se prezinte în număr cât mai mare la premiile noastre.

În »Istoricul orașului Focșani« dl. Caian se ocupă în trei capitole de origina și numele orașului. În celelalte tratează despre Mănăstiri, biserici, școli, alimentarea orașului cu apă; un capitol e consacrat stării Focșanilor în trecut și prezent. Lucrarea mai are la început o hartă a orașului din 1896—1897, iar la sfârșit mai multe documente împreună; cu alte șapte hărți privitoare la moșiile vecine.

În prefață autorul recunoaște cât de grele sunt încercările de asemenea natură. Dar aceste istorice sunt de mare însemnătate, nu numai pentru oraș, ci și pentru Istoria noastră națională, și în deosebi a unui oraș ca Focșanii, situat la hotarul care a despărțit atâta vreme țara românească de Moldova.

Pe baza documentelor cercetate dl. Caian respinge părerea strecurată și în Marele Dicționar geografic al României, că Focșanii ar fi existând încă din secolul al 15-lea, și apoi urmărește pas cu pas, istoricul orașului, interpretând în genere bine diferitele acte.

Autorul a făcut lucrarea în semn de dragoste pentru Focșani, orașul unde a funcționat 30 de ani ca profesor secundar, adunând materialul timp de mai mulți ani.

Trec acum la ultima scriere, căreia i-s'a acordat o mică parte din premiul Adamachi. Este intitulată: »Documentele slavo-române cu privire la relațiunile Țării Românești și Moldovei cu Ardealul în secolul al XV-lea și al XVI-lea,« de dl. Stoica Nicolaescu.

În lungile discuțiuni ce au avut loc între membrii secțiunii istorice, s'au pus în evidență și mai mult însușirile și foloasele acestei lucrări, care

Se prescrie zilnic de numeroși medici și profesori la morburî de plumânî, cataruri, tusă convulsivă, scrofulosă, influență.

Oferindu-i-se publicului imitații fără preț, să se ceară totdeauna: *impachetarea originală „Roche“.*

F. Hoffmann-La Roche & Co, Basel (Eletia).

Sirolin

Promovează apetitul și greutatea corpului, delatură tusa, fleγμα, asudarea noaptea.

„Roche“

Se capătă prescriindu-se de medic în farmacia la 4 cor. sticla

vine să împlinescă un gol în publicațiunile noastre de documente. După cum știți, onorați colegi, cea mai mare parte a documentelor noastre cu interes adevărat istoric zac împrăștiate prin arhivele și bibliotecile străine.

A scoate la lumină textele slavone, a le copia cum se cade, a le traduce, a pune multă îngrijire în editarea lor, și a le însoți de adnotațiuni și de știri interesante, culese în documentele inedite din arhivele statului și în biblioteca Academiei. nu este lucru așa de ușor, și de sigur pentru asemenea studii istorice, se cer cunoștințe speciale și osebărită răvnă. Când astfel de publicațiuni se fac din proprie inițiativă, cu proprii mijloace și se tipăresc cu cheltuiala însăși a celui ce le dă la lumină, le-a tradus și le-a adunat, Academia cu atât mai mult nu poate rămânea indiferentă.

!ată de ce ea încurajază silințele tinărului Stoica Nicolescu, nu atât pentru aceea ce a făcut, cât mai vârtos pentru ce are în viitor să facă încă și mai bine. Aproape 120 de documente slavone sunt conținute în publicațiunea aceasta și alcătuiesc o frumoasă colecțiune pentru cunoașterea vechilor relațiuni poliitice și comerciale ale țării române cu cetățile săsești: Brașovul, Sibiu și Bistrița.

Suma de 500 lei din premiul Adamachi, o știu este departe de a acoperi sacrificiile bănești ale dlui Nicolescu... Dar nu de o recompensă în bani poate fi acum vorba, ci de o distincțiune venită din partea celei mai înalte instituțiuni culturale, care se bucura când poate onora munca și sârguința tinerimei noastre studioase, îndemnând-o astfel la lucru mai departe.

La premiul Asociațiunei Craiovene pentru dezvoltarea învățământului public, de 1500 de lei, s'au prezentat 36 de cărți.

Potrivit regulamentului, Plenul Academiei ascultând rapoartele secțiunilor, s'a oprit asupra scrierilor: »Manual de Istoria Universală pentru cl. II-a secundară, Manual de Istoria Universală pentru cl. III-a secundară și Manual de Istoria Universală pentru clasa V-a liceala, de d-nii I. Clinciu și M. Dumitrescu, doi membri distincți ai învățământului nostru secundar. Amândoi sunt foști elevi ai facultății noastre de litere, iar dl Dumitrescu a făcut și studii istorice speciale la Paris și la Londra.

Toate trei manualele, întocmite după programa în vigoare, sunt aprobate de ministerul instrucțiunii publice, pe baza rapoartelor comisiunilor speciale care le-au cercetat. Ele se disting printr'un stil ușor și curgător care ia elevului prima greutate, aceea a înțelegerii materiei, și prin o alegere foarte nimerită a amănuntelor povestite ca să nu îngrezeze memoria elevilor cu nume și date nefolositoare.

Istoria politică e sobru expusă, partea geografică e în genere bine, utilizată, iar fenomenele sociale de căpetenie sunt îngrijit tratate, împreună cu obiceiurile și instituțiile fiecărei epoci, cu puncte de asemănare și de diferențiere între ele, indicând puntea de trecere dela viața de ieri la cea de azi. În acest chip se ascute mintea școlarilor și îi interesează la cercetarea și aprecierea cauzelor diferitelor evenimente istorice.

Manualele mai scot în evidență principiul, pe cât de elementar pe atât de fundamental, că totul se schimbă pe nesimțite și că prefacerile ce societatea încearcă de alungul veacurilor, alcătuiesc în genere progresul vieții omenești.

În sfârșit, istoria noastră națională este potrivită așezată în cadrul istoriei generale. D-nii Clinciu și Dumitrescu arată în capitole deosebite înrăurirea întâmplărilor ca caracter universal asupra dezvoltării și traiului poporului românesc, cum și serviciile ce acesta a adus creștinătății prin necurmatele lupte cu semi-luna.

În rezumat, operele premiate sunt din cele care învederează mai bine progresul ce am făcut în timpul din urmă și care prin natura lor ne dau tot deodată speranța că pe viitor vom avea lucrări și mai prețioase.

Aș fi dorit să pot sfârși cu aceasta cuvântarea mea de azi, dar dela sesiunea trecută până acum, Academia a suferit un mare gol între membrii ei. Într'un timp atât de scurt a pierdut trei membrii activi, unul corespondent și altul onorar proclamat abia de un an.

Imi fac o pioasă datorie de a reaminti că cel dintâiu care ne-a părăsit a fost colegul Florian Porcius, care s'a stâns în vârstă înaintată după ce

și a servit cu credință neamul, ca profesor, și mai târziu ca funcționar superior administrativ.

Atras de frumusețile naturii, el s'a dedat de tânăr studiului Botanicii, cercetând mai ales Flora Transilvaniei și publicând mai multe lucrări, care au fost apreciate foarte favorabil de specialiști. Mai târziu a colaborat la Flora Dobrogei a neuitatului nostru coleg dr. Brânză.

A urmat apoi Vincențiu Babeș, decedat în etate de 86 de ani, care a făcut parte din instituția noastră încă dela întemeierea ei.

Defunctul a fost magistrat 22 de ani, fost ziarist și publicist apreciat, și mai pe sus de toate un aprig apărător al intereselor românilor din Imperiul vecin. — În calitate de reprezentant al părților bănățene a apărut cauza națională în Parlamentul din Ungaria, prin vorbiri bine documentate. Asemenea a făcut parte din sinoadele și congresele bisericești din Ungaria, desfășurând o activitate fără preget, pentru școală și biserică.

Pentru Academie el avea o mare afecțiune, și până acum vre-o șase ani venia regulat la sesiunile noastre generale. Îi plăcea nu numai să ia parte activă la lucrări, ci să se întrețină și cu fruntașii noștri politici și literați despre toate chestiunile la ordinea zilei.

Acum câteva zile am fost surprinși de altă veste, aceea a încetării din viață a colegului Simeon Fl. Marian, care ținea asemenea să vie la fiecare sesiune căci era din aceia cari căutau să fie cât mai des în contact cu noi, ca și cu poporul, ale cărui obiceiuri și tradiții le-a publicat în numeroase volume.

Înainte de deschiderea sesiunii mi-a scris că nu va putea veni, fiind puțin indispus. Nu regretă atât boala de care suferia, cât regretă lipsa lui dela lucrările noastre, așa că am fost dureros mișcați când am auzit trecerea la cele de veci a lui, pe care-l știam plin de sănătate și de tărie.

Defunctul a fost paroh în mai multe comune din Bucovina; iar în urmă profesor la liceul din Suceava.

Am mai avut durerea să perdem un coleg corespondent, de dl Dim. Aug. Laurian un fruntaș între publiciști și profesori, și pe Marcellin Berthelot, una din gloriile mari ale științei franceze, membru onorar.

Amintirea tuturor va dăinui în inima noastră! Ea va supraviețui veșnic printre români, căci au lucrat cu dragoste aleasă la înălțarea lor!

Dau acum cuvântul dlor raportori, pentru a ceti rapoartele asupra cărților premiate și felicit pe fiecare laureat pentru izbânda câștigată,

Mulțumirea noastră e mare, când din locul înalt în care ne aflăm ca drepti judecători, răsglătim munca și talentul și chemăm generațiunile tinere la luptă nobilă, pe câmpul cel frumos al științei și literaturii naționale!

Din România.

D. V. Mortzun, ministru al lucrărilor publice, a dăruit leafa sa de pe întâia lună societății »Vatra luminoasă« a cărei patroană și întemeietoare e M. Sa Regina.

Pentru același scop dl Toma Stelian, ministrul dreptății, a dăruit suma de 2000 lei.

Se știe că numita societate are ca scop ajutorarea orbilor.

Botez. Marți la orele 3 după amiază, A. S. R. Principesa Maria a botezat, în rotonda Ateului, 25 copii săraci crescuți de »Societatea zinelor«, de sub înaltul patronaj al A. S. Principesei.

La ceremonie au azistat membrele societății, doamne din elită și numeroși invitați.

Onomastică. Marți, S-ta Elisabeta, s'a sărbătorit în toată țara onomastica iubitei noastre Suverane prin Te-Deumuri.

Consiliul de miniștri și reprezentanții corporilor constituite au prezintat M. S. călduroase felicitări.

M. S. Regina a primit nenumărate urări din toate unghiurile țării și din străinătate.

Din străinătate.

Germania.

Abzicerea lui Bülow. În timpul din urmă se accentuiază tot mai mult retragerea cancelarului Bülow. Cauza acestei retrageri, conform unui ziar, ar fi împrejurararea, că împăratul a distins pe principele din Monaco cu ordinul Vulturul-negru. Alte ziare scriu, că prințul Bülow se desparte de postul său din cauza sănătății sale sdruncinate.

Chestia regentei din Braunschweig se apropie de rezolvare. Probabil va fi numit regent Ioan Albrecht, prinț de Mecklenburg, cu care este mulțumit și împăratul Wilhelm. Prințul Ioan Albrecht s'a întors ieri la Berlin din drumul său prin Balcani.

Noua aliată a Germaniei. Se afirmă, că între Germania și Danemarca s'a încheiat alianță. Informațiunea aceasta a adus-o mai întâiu »Times«. Pe urmă au venit ziarele franceze »Le Temps« și »La Liberté« cu amănunte asupra acestei chestii. Convențiunea militară încă nu s'a încheiat, dar nu este exclus, ca în cel mai scurt timp guvernele celor două state să încheie convențiune militară secretă.

Belgia.

Sedința de ieri a camerei belgiane, în care s'a prezentat noul cabinet Trooz, a fost de tot sgomotoasă, încât a trebuit să fie închisă.

Serbia și Bulgaria.

Relațiile dintre Serbia și Bulgaria s'au înăsprit nespuse de mult în timpul din urmă și în cercurile diplomatice se crede chiar, că va putea izbucni războiul. Cauza ar fi bandele din Serbia, cari atacă mereu populația bulgară din Macedonia. A avut influință foarte neplăcută în Bulgaria și împrejurararea, că studenții bulgari eschiși dela universitatea din Sofia au fost primiți la Belgrad în mod de tot prietenesc. Se afirmă, că guvernul din Sofia are cunoștință, că primirea strălucită a lui Munir-pașa, consulul turc în Belgrad, a fost îndreptată contra Bulgariei. Toate partidele politice bulgare sunt decise a împiedica cu arma orice activitate contrară Bulgariei, pornită din partea Serbiei.

Bulgaria.

O serbare a Bulgariei. Sâmbătă s'au împlinit o mie de ani dela moartea lui Boris, cel dintâiu domnitor creștin al Bulgariei. Ziua aceasta a fost serbată în întreaga țară.

Anglia.

Proiectul despre comitetul administrativ irlandez a fost prezentat ieri în camera londoneză. Secretarul de stat irlandez Birrell a însoțit acest proiect, despre care am scris și noi la timpul său, cu o vorbire, care a durat aproape 2 ore. Se crede, că proiectul nu va fi primit, căci n'a câștigat simpatia publică nici în Anglia, nici în Scoția și nici în Irlanda.

Deschiderea expoziției balcanice din Londra a avut loc Sâmbătă. S'a făcut

în mod sărbătoresc din partea lordmaiorului, care se află în fruntea autorităților comunale. La dejunul, care s'a luat după deschidere, a fost aclamat regele Serbiei și principii bulgar și muntenegrin. Lordmaiorul a beut pentru succesul expoziției. Au răspuns delegații sârbi și bulgari. Muzica a cântat imnurile naționale. Substitutul de secretar de stat Fitzmaurice a beut pentru diplomației balcanici prezenți. I-a răspuns ministrul președinte sârb Pașiciu. Regele Petru i-a dăruit lordmaiorului ordinul Sava.

Persia.

Parlamentul persian a ținut Sâmbătă ședință, în care Marele Vizir a declarat, că șahul voiește să guverneze în mod constituțional. Domnitorul și guvernul voiește să lucreze împreună cu camera. Viceprezidentul camerei a răspuns, spunând că sperează în realizarea celor promise. În caz contrar vor lua demersuri pentru apărarea intereselor țării. În acelaș timp a atras atențiunea primului ministru asupra urmărilor faptelor neconstituționale.

Francia.

Pactul franco-japonez. Intre Franța și Japonia s'a încheiat un pact, care are de scop pe deoparte independența și integritatea Chinei, iar pe altă parte asigurarea proprietăților statelor contractante. Intreg pactul are așadară numai caracter pacific. În acelaș timp se asigură, că pactul acesta va aplana toate greutățile ivite între Rusia și Japonia.

Partidul socialist a adresat guvernului un manifest, pe care îl publică ziarul »L'Humanité«. În acest manifest deputații socialiști repetă și confirmă placatul antimilitar afișat zilele trecute pe străzile Parisului. Ceice semnaseră atunci placatul sunt în închisoare preventivă.

Japonia.

Pact cu Statele-Unite. Se afirmă, că guvernul japonez e în tratative cu guvernul Statelor-Unite pentru încheierea unui pact la fel celui încheiat cu Franța.

Rusia.

În sărbători nici Stolypin nici Golovin n'a fost în Tarcoie-Selo, deși, precum se afirmă, au fost invitați.

Deputații dumei sunt puși sub supraveghierea poliției. Încă înainte de a se fi început vacanțele de Paști ale dumei, poliția din țară a fost avizată cum să supravegheze toți pașii deputaților. Această măsură a produs mare nemulțămire în popor.

Congresul reacționarilor s'a întrunit pe ziua de azi la Moscova. La ordinea zilei e dizolvarea momentană a dumei, introducerea dictaturei și chestia ovrască.

Guvernul tratează în secret, precum se afirmă, cu democrații constituționali în chestia reconstruirii cabinetului, pentru că mai mulți membri ai guvernului voiesc să se retragă.

Sociale.

Vorbe la locul lor.

Cu ocaziunea sfintelor sărbători mă aflu acasă. Biserița tixită de popor. La sfârșitul dumnezeieștii slujbi, părintele iese înaintea altarului și cetește poporenilor pastorală Prea Sfinției Sale Episcopului.

Liniștit, cu pietate, ca o rugăciune la înțelesul poporului scrisă, parohienii o ascultă cu încordare.

În biserița mică se înduesc vre-o 40—50 de suflete, nu se aude nici o șoptire, nici o mișcare.

Originea autoritativă a scrisorii, îi face să asculte cu multă atențiune și ultimul cuvânt.

Părintele e la largul lui. Vede, că e momentul bine-venit de a biciui unele viții, ce încep a se încuibă între membrii turmei sale.

Luxul.

În sătulețul de munte acum începe a-și vâri rădăcinile.

Bunii țărani poartă toate hainele, excepție încălțămintele și pălăria (cele de paie vara ei și-le fac »păstorașul pe urma vitelor împletește prima« pentru pălărie sieși, tatălui și fraților.)

Femeia însă, femeia în îmbrăcămintea ei, e mai aplicată spre înstrăinare. Zdrețele colorate pistriț din dughenele ovrilor, le fură ochii.

Aici biciuiește părintele. Ca și când ar ceti din carte improvizează el mai departe.

»Țineți-vă portul vostru cel frumos, moștenit dela bătrâni; femeia să nu ieie zloții, cari bărbatul i-a câștigat cu cruntă sudoare, și să alerge la jidov cu ei după nește zdrențe pistrițe, ochii-i înșală, dar iute se rup«.

Și așa mai departe în tonul acesta.

— Nu fuseseră obișnuiți cu astfel de muștrări. Intorsătura a succes.

— După amiază nu se vorbea alta la joc, decât ceea ce a zis azi părintele în biserică.

Și poate n'a lipsit nici efectul educativ. Oricum datorință avem de a îndrepta și preveni răul; cel ce-și împlinește datorința, faptă bună face.

Laudă aceluși părinte!

Tr. M. iun.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 9 Mai n. 1907.

— **Știre personală.** P. S. Sa Episcopul Ioan I. Papp, care era așteptat în Arad pe azi, va sta și mâne în Budapesta, unde se va urma cu debaterile asupra proiectului de lege a contelui Apponyi.

— **Președintele partidului național român** veneratul George Pop de Băsești a trimis dlui Russu-Șiriana, directorul ziarului nostru, următoarea telegramă:

»Ți gratulez la articolul »Invierea cea de obște« din n-rul 91 al »Tribunei«. Ai zis cuvântul adevărului...«

Pentru același articol »Erdélyi Hírlap« din Cluj îl ocărăște pe dl Russu cât se poate de — ungurește! Întreabă că ce treabă avem noi cu cei din țară și ce ne pasă de soarta lor? A ne interesa de frați și de țara lor unghurii dela Cluj scriu că e — tradare de patrie. Prin urmare și Russu-Șiriana e un trădător de patrie!

Ce va scrie oare aflând că de Paști președintele partidului nostru nu numai a scris, dar a și trimis 1000 coroane pentru frații țărani de dincolo?!

— **Irozii kossuthiști** Barabás Béla, Lázár Zoard și alții cari poartă numai Vicleimul, au dat ieri o reprezentațiune și în Radna. În presa maghiară se zice că »au desfășurat steagul kossuthist«, au sămănat sămânța nobilă și în acest cerc locuit de »numeroși români«. Prezența a purtat-o popa calvin din Ghioroc, între viceprezidenți este și un Bogdán Adorján, în comitet ovrerii Seidner Soma, Mairovitz Dolfi, cari au slujit cu aceeași credință și pe Tisza și pe drabanți. Intre publicul dela galerie, pus să aplaude, a fost și Tomuczka Vazul, adică Văsălie Tomuța, notariul din Totvărădia, care, așa se vede, are motive să se pună bine cu fișpanul kossuthist, căci s'a pus să talmăcească și pe românește (ce'or câțiva gură cască de români strănși la »comedjie«) vorbirea lui Barabás Irod.

Lucru ciudat însă: Barabás a vorbit de pădurea care nu e vinovată pentru relele ce suferă: căci ea dă *coada de topor* și lemnul trebuincios uneltelor nimicoare ale pădurii... Oare a tradus Văsălie și cuvintele acestea?

— **Teroare în Bihor.** Ni-se telefonează din Oradea-mare, că în ședința comisiei administrative a comitatului Bihor, ținută ieri, inspectorul regesc de școale Vasady Lajos a raportat despre vizita ce-a făcut-o în școlile confesionale de sub iurisdicțiunea sa. Intre altele a spus că în mai multe școli a aflat cărți oprite de pe teritoriul țării, și cărțile cu cântece naționale românești, contrare statului și »națiunii« precum și harte cu Daco-România.

Adevărul e că numai în trei comune: Berechuiu, Sân-Nicolaul-român și Parhida, inspectorul a aflat în traistele băieților de școală câteva cărțile vechi, unele scrise, altele tipărite, aduse de copii de-acasă, cu cântece naționale ca »Trecătorii«, »Imnul împăratului, ș. a. pe cari le-a și confiscat la moment, iar încontra învățătorilor: Petru Paul din Berechuiu, Ioan Vereș din Sân-Nicolaul-român și Alexandru Marcus din Parhida a însinuat cercetare.

Comisia administrativă a hotărât cu mare însuflețire ca cărțile confiscate să se transpună procuraturii pentru pornirea procedurii criminale încontra celor trei învățători. S'a făcut arătare și la ministru de culte, cerând ca ministerul să îndrume numai decât forul suprem bisericesc, ca învățătorii să fie suspendați din post, și puși sub cercetare severă.

În comisiune singurul român care și-a ridicat cuvântul a fost Nicolae Zigre, avocat în Oradea-mare. D-sa a timbrat de minciuni și scornituri infame afirmările lui Vasady. A numit de incviziție polițienească procedura lui, care lovește în viața privată. Oricine este îndreptățit să cetească ce vrea — zice D-sa — și cu cât o cântare o persecutam mai mult cu atât se răspândește.

Protestează energic contra hotărârii comisiei administrative.

Raport detaliat va urma.

— **Nou avocat român.** Anunșând depunerea cu succes a censurei de avocat, am pus ieri Aurel în loc de Emil Monția, ceea ce prin aceasta rectificăm.

Fluidul-Universal

Magazin principal: Farmacia lui Török József, Budapest, Király-utca 12 și Andrássy-ut 25 precum și în cele mai multe farmacii.

vindecă podagra, reuma, catarul (troacna) și influenza, tot felul de dureri de mâni, picioare, spate și șele iscate din răceală, mâncărimea, durerea de măsele și cap. Recrează și întărește muschii și nervii, ceea ce documentează număratoarele epistole recunoscătoare sosite dela medicii și privați. O sticlă de un deți costă 1.50 fil., trei bucăți să trimit franco; 6 sticle mici de probă costă 3 coroane; 12 sticle franco 5 coroane. o o o o o o o o o o

Să trimit pe lângă ramburs poștal prin FARMACIA „Vörös kereszt“ (crucea roșie) Temesvár

— **Să le fie rușine.** Iată numele nenorociților cari au fost duși de notari — cum duce țiganul urșii — Miercuri la tãmbãlãul kossuthist din Radna:

Cãpruța: Vasile Abrudean jude, George Grozescu plãieș.

Odvoș: Pavel Moldovan, jude.

Baia: Ignat Draga, jude.

Petriș: George Treaba, perceptor.

Gavoșdia: Ioan Marța jude, Petru Popa, perceptor.

Dumbrãvița: George Filimon, jude.

Totvãrãdia: Vasile Dehelean jude, Iosif Drãgan, Solomon Oprea, Trandafir Nicoarã, Nistor Mona, Trandafir Deac.

Șoroșag: Arcadie Crai, Pavel Crai, George Cinaș.

Lupești: Ilie Serc, jude, Pahonic Serc, Giuțu Lupuș, Petru Lupuș, Avram Serc, George Budi.

Adevãrat cã unii dintre aceștia au fost chemați la control de cassã ori sub cuvãnt cã e alegere. Au fost însă și de aceia, cãror li-s'a spus cã vor cãpãta papricaș, cãte un ciocan de rachiu și cãte o țigarã groasã (2 de trei bani!). Pe de-asupra vor mai da »brãncã« și cu Mãria Sa Bãrãbaș, ãl de scapã hoți din pușcãrie și feciorii dela cãtãnie și alte minunãții...

Ș'au venit bieții romãni și s'au întors acasã cu traista plinã de — rușine.

— **Primirea elevilor în școala c. și r. de cadeți.** Ni-se comunicã: Pe anul prim a școalei c. și r. de cadeți (infanterie) din Sibiu, se primesc cu începerea anului școlar 1907/1908 (mijlocul lui Septembrie) aproximativ 30—35 tineri fizicește apti cari cu 1. Septembrie anul curent au împlinit etatea de 14 ani, dar nu au trecut peste etatea de 17 ani, simțesc în dãnșii aplicare pentru chemarea militarã, și au absolvat cu succes cel puțin suficient patru clase civile sau patru clase dela o școalã medie. Condițiunile de primire cari totodatã cuprind și forma rugãrii se pot cãpãta pe lângã trimiterea anticipativã de 45 bani la școala de cadeți.

Petițiunile de primire pentru locuri de plãtit sunt a se înainta la comanda școalei, imediat dupã primirea testimoniului dela finea anului școlar curent, dar cel mult pãnã în 12 Iulie st. n. Dacă petentul are sã mai facã vr'un examen de amendare atunci trebuie sã trimitã un atestat interimal. Cererile necomplete, care se înainteazã tocmai la terminul ultim, adecã 12 Iulie st. n. nu mai pot fi luate în considerațiune.

E de observat, cã cereri care intenționeazã obținerea unui loc de tot gratuit, fondat din partea statului, sunt a se înainta necondiționat la ministrul r. unguresc de hãnzezi pentru apãrarea fãrii, pãnã la terminul hotãrît, publicat în foaia oficialã »Rendeleti Közlöny«.

— **Erori de tipar.** În nr.-ul nostru de ieri s'a pus la vorbire P. S. Sale dlui episcop Ioan I. Papp și la raportul din camera magnaților datul de 9 Maiu. Sã se îndrepteze: 8 Maiu.

— **Cãpitanul poliției din Seghedin,** Rainer Iószef s'a sinucis zilele trecute. Cauza sinuciderii lui Rainer ar fi fost traiul cel rãu cu nevasta, care era istericã, pe cum și împrejurarea, cã s'a pornit cercetare disciplinã în contra lui, pentrucã sub guvernul trecut ar fi ușurat instalarea comitetului suprem. Nevasta lui în desperare, vãzându-și bãrbatul mort, a voit sã-și punã capãt vieții. Grav rãnitã zace în spital. Inmormântarea lui Rainer a avut loc astãzi.

— **Acuzații dela Aleșd agrãtiați.** Mulți dintre cetitorii își vor aduce aminte de vãrsarea de sãnge întâmpãtã la Aleșd în Aprilie 1904. Au cãzut morți 18 romãni împușcați de jandarmi, iar vre-o 50 au rãmas neputincioși pentru toatã viața în urma ranelor primite. Cercetarea fãcutã a adus cu sine, bine înțeles, ca vre-o 70 țãrani romãni sã fie acuzați, dintre cari 22 au fost judecați din partea tribunalului. Tabla regeascã a aprobat sentința numai pentru 13. Recursul acestora a fost respins de Curie. Au fost însă agrãtiați din partea regelui la propunerea ministrului de justiție Günther.

— **Teolog bun.** Ni-se scrie: În Lunia de s. Paști și ziua marelui mucenic George, poporeni din comuna bisericescã Vașcãu—Bãrești au avut o mare mângãiere și bucurie sufletescã, când tinãrul de bunã speranță Georgiu Todan, teolog curs. III, primind binecuvãntarea dela dl preot

local Ioan Coroiu, a început predica sa cu urmãtorul text: »Aduceți-vã aminte de mai marii voștri, cari V'au învățat cuvãntul lui Dzeu, priviți la sfãrșitul vieții lor, și le urmați exemplul. Evr. cap. 13 v. 7«...

Acest tinãr cu o elocință rarã, cu un tact într'adevãr oratoric ni-a știut spune frumoasa sa cuvãntare, accentuãnd faptele și patimile marelui M. George. Poporul dreptcredincios l-a ascultat în cea mai mare liniște și evlavie.

— **Intimpinare.** Ni-se scrie: Cu tot respectul Vã rog sã binevoiți a da loc în coloanele prețuitului ziar »Tribuna« ce redigiați rãspunsul meu cu care datoresc învinuirii ce mi-se face în nr.-ul 90/907 al acestui ziar sub titlul »Lucruri slabe la Beliu«.

Încã în anul 1900 mi-a atacat morbul »reuma« ambele picioare în așã grad cãt numai prin ajutorul scaldelor de curã din Vața de jos și »Felix«, unde am stat în tot anul cãte 2—3 sãptãmãni am putut umblã cu greu. A mã vindecã de tot nu-mi va succede, pãnã când mã voi muta din lumea aceasta, la cea fãrã de dureri.

Mercuri, în sãptãmãna Floriilor am fost la târgul de țarã în B. Sebeș. Acolo spre nenorocirea mea, ziua întregã a curs pioaia pe mine. M'a udat peste tot, din care cauzã dupã reîntoarcerea mea acasã, pe carul tras cu boii, cecece a vãzut bine dl corespondent, reuma m'a pus pe pat. În starea aceasta deplorabilã și în timpul acel neplãcut, ploios, care a fost în Dumineca Floriilor aici, pãnã la 2 ore p. m. n'a putut preținde dl corespondent dela mine, om de 62 ani sã umblu dela ușe la ușe, când nu 200, dar nici 50 oameni nu s'au putut aduna pentru ploaia și tina cea mare, ce a fost aici.

Paul Gavrillette.

— **Monede vechi.** În cãtunul francez Montais comuna Domérat, lângã Montluçon, s'a descoperit o comoarã de vr'o 300 monede de aur și argint, cu efigiile lui Henric II, Carol IX și Henric III, regi ai Franciei, Filip II, Ferdinand și Izabela a Spaniei, Carol Quintul și Hercule II, duce de Ferrara. Milesimele variazã dela 1554 pãnã la 1575.

Aceste monede și 2 inele de argint, dintre cari unul cu o agatã, erau într'o oalã de pãmãnt, ascunsã în zidul unei cocioabe, ce a fost dãrãmãtã.

— **Prãvãlie romãneascã în Fiume.** Dl F. A. Degan, comerciant romãn în Fiume, și-a mutat biroul în Corso Nr. 16. lângã oficiul postal din Fiume ca sã fie mai la îndemãna romãnilor, pe cari soartea nemiloasã îi silește sã ia drumul prin Fiume la America. Aflãm, cã dl F. A. Degan se luptã cu multe greutãți. Sperãm, cã romãni vor sprijini — cu mai mare cãldurã ca pãnã acum aceastã firmã romãneascã de coloniale, poame sudice și bãcãnie. Catalogul prețurilor îl primește ori și cine la cerere, gratis și franco.

— **Pentru o întregã uniformã de haine bãrbãtești** (3 metri) pãnurã de lãnã fl. 6.50—7.50 și 8.50. Pofțiți și cereți muestrã. Excluzivã mãgãzinã a fabricii de pãnuri Leichner és Fleischer în Arad, Szabadság-tér 17.

— **Knizse István,** mãiestru de arme cu diplomã, în Arad, în sala de tir din pãdurița orașului, primește reparația a tot felul de arme, face paturi de puști și lamite pe lângã prețuri moderate și garanție.

— **„Nu mai e“** pipã cu bãgãu, înveninare de nicotin, fum de tutun puturos. Sã folosim camisul totdeauna curat, lungimea 65 cm. 3 cor. în loc 45 cm. lung. 2 cor. Țigaretã dela 90 bani. Tevele de ciubuc se fabricã la comandã. Pipã de vãnat nouãtate 3 cor. Se trimite ori-unde cu rambursã din partea lui Horváth Florián, Budapesta, Ráday-utca 14.

Economie.

Arad, 9 Maiu 1907.

Proces verbal

luat în ședința delegațiunii băncilor romãne asociate, ținutã la 21 Aprilie 1907 în Sibiu.

Prezident:

Notar:

Parteniu Cosma.

Ioan I. Lãpãdatu.

Prezenți: Sava Raicu și R. Cãrãbașiu.

I. Prezidentul deschizãnd ședința numește de notãr pe dl Ioan I. Lãpãdatu și raporteazã cã

alegerea dlui Iuliu Bardossy ca membru al delegațiunii a trebuit sã fie anulatã deoarece »Arieșana«, pe care a reprezentat-o dl Bardossy la conferința băncilor din 26 Decembrie a. tr. n'a aparținut și nu aparține băncilor romãne asociate și prin urmare reprezentantul n'ar fi putut ales membru al delegațiunii acestora, împrejurare care s'a adus la cunoștința dlui Bardossy prin scri-soarea biroului delegațiunii din 27 Decembrie 1906.

Se ia act cu aprobare.

II. Se dã cetire hotãrîrilor conferinței băncilor din 26 Dec. a. tr. prin cari:

1. S'a stabilit și primit proiectul înființãndei însoțiri a băncilor »Solidaritãtea«;

2. S'a luat act de dimisia dlui dr. C. Diaconovich, cãruia pentru serviciile sale ca secretar al Delegațiunii i-s'a exprimat mulțumitã protocolarã;

3. S'a aprobat înlocuirea dlui dr. C. Diaconovich prin dl Ioan I. Lãpãdatu, atãt ca director al »Revistei Economice« cãt și ca secretar al Delegațiunii;

4. S'a transpus Delegațiunii spre definitivã rezolvire cauza despãgubirii dnului dr. C. Diaconovich ca fost editor al »Revistei Economice«;

5. S'a îndatorat Delegațiunea sã facã pașii de lipsã pentru încassarea taxelor restante dela băncile asociate, cari nu și-le-au achitat încã;

6. S'a luat act cu aprobare despre fondurile administrate de Delegațiunea băncilor, dându-se absolutor acesteia și

7. S'a luat act cu aprobare despre socotelile expoziției băncilor, decizãndu-se ca tabelele grafice generale sã se depunã în Muzeul »Asociațiunii«, cãruia sã i-se doneze și suma de cor. 70382, rãmasã ca excedent din taxele încassate pentru întocmirea expoziției.

Fãță cu aceste decizii, Delegațiunea

Ad 1. Stabilește prospectul ce se va emite pentru înființarea însoțirii »Solidaritãtea«, prospect care se va trimite tuturor băncilor noastre și cãruia i-se va anexa și textul statutelor stabilite de conferința băncilor din 26 Decembrie anul trecut.

Subscrierile se vor încheia la 31 Maiu a. c. având fundatorii a convocã adunarea de constituire pe ziua de 29 Iunie în Sibiu.

Ad 2. Decisul conferinței se va aduce la cunoștința dlui Dr. C. Diaconovich prin biroul delegațiunii.

Ad 3. Lucrãrile secretariatului delegațiunii se concrede pãnã la înființarea »Solidaritãții« dlui Dominic Rațiu, contabil revizor al »Albinei«.

Tot dlui Dominic Rațiu i-se concrede și conducerea »Revistei Economice«, având a o redacta spre mulțumirea organelor băncilor asociate.

Ad 4. Considerãnd împrejurãrile indicate în raportul de dato 8/21 Decembrie 1906 al dlui Dr. C. Diaconovich adresat delegațiunii și prezentat și conferinței băncilor din 26 Decembrie a. tr., se decide sã se deie dlui Dr. Diaconovich din fondul delegațiunii băncilor o sumã de C. 2000 ca despãgubire pentru editarea »Revistei Economice«.

Ad 5. Bãncile cari nici pãnã acum nu și-au achitat taxele la fondul delegațiunii vor fi provocate prin biroul delegațiunii sã le achite în timpul cel mai scurt.

Ad 6. Foștilor membri ai Delegațiunii li-se va comunica deciziunea Conferinței din 26 Decembrie a. tr. prin care li-s'a votat absolutor pentru administrarea fondurilor Delegațiunii.

Ad 7. Comitetul central al »Asociațiunii« va fi încunostințat despre donațiunea sumei de C. 70382 precum și a tabelelor grafice generale, rugându-l totodatã sã dispunã ca tabelele grafice speciale sã fie returnate direct respectivelor bănci prin biroul »Asociațiunii«.

III. Președintele mulțamește membrilor Delegațiunii pentru participarea la lucrãrile ei și declarã ședința de încheiatã.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichin.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARĂ.

1906. 15 April		ACTIV		1907. 7 Aprilie 14 Aprilie	
10531746	74192461	Reserva metalică Aur	80725604	114409336	114320604
1688545	31125000	Trate Aur	33595000	1550396	1457475
50238229		Argint și diverse monete		72239353	66056661
24180258		Portofoliu Român și Străin		28787068	29481196
11999924		*) Impr. contra ef. publice	9856900	11999924	11999924
14983507		" " " " in cont curent	19624296	15931524	15931524
2914292		Fonduri publice		3265121	3265121
5768182		Efectele fondului de rezervă		5872615	5872627
602231		" " " " amortisarea imob. și material		639261	639261
604700		Imobili		526054	626290
82513980		Mobilier și Mașini de Imprimerie		98090567	97557897
—		Cheltueli de Administrațiune		79000	79000
21422756		Deposite libere		15964614	25949298
19214097		" " & provizoriu		21702220	22474202
341448162		Compturi curniți		391057053	395711080
		Copmturi de valori			
		PASIV			
12000000		Capital	12000000	12000000	12000000
21036346		Fond de rezervă	22726229	22726229	22726229
3105044		Fondul amortisării imobilelor și material	3373692	3373692	3373692
222008630		Bilete de Bancă în circulațiune	253869600	258984100	258984100
—		Profituri și pierderi	—	—	—
784162		Dobânzi și beneficii diverse	917965	990162	990162
82513980		Deposite de retras	98090567	67557892	67557892
—		" " " & provizoriu	79000	79000	79000
—		Compturi curinți	—	—	—
341448162			391057053	395711080	395711080

Scomptul % Dobânda 5 %

Crema Aphrodite

nestricăcioasă și fără unsoare vindecă în cât va z le cu siguranță pistrui, coșurile, roseța mânelor și obrazului, arsura de soare, și face pielea netedă ca catifeană. Acest medicament recomandat de toți medicii, vindecă mai sigur decât orice alie opăreala, căci nu produce coșuri (comedo).

Săpunul de Aphrodite

face fața fragedă, plăcută și tânără; femeile mai în vârstă încă îl întrebuințează împreună cu crema, pentru că întinereste.

Un borcan de Crema Aphrodite 1 cor., un borcan mare 2 cor., un borcănăș de probă 70 de bani. — Săpunul de cremă Aphrodite 1 coroană. — Pudră (în 3 culori) cu sau fără grăsime 1 coroană, cutie mare 2 coroane.

Spiritul pentru păr AL LUI BASCH e medicament sigur contra căderii părului și mătreții; costă 2 cor., o sticlă de probă 1 cor.

Syr nervinus comp.

e cel mai bun mijloc contra tuturor boalelor de nervi: contra durerii de cap neuralgice, stăleiiunli de nervi, oboselii, insomniei etc.; contra boalelor de sânge și de oase: a anemiei, clorosei, rachitizului (boala englezească) etc.; contra boalelor de inimă și scrofulosei.

E probat de foarte bun la reconvalescență.

O sticlă 2 coroană.

Antisutin Basch e leac probat contra asurilor. O sticlă 1 coroană.

Esența gastrală a lui Basch e leac

contra lipsei de apeliit, contra durerii de stomach, contra colicel, întrebunțată împreună cu praful lui Basch înceată durerile, întărește stomachul, conținește răgăială; e bun după mănecare ori bătură multă. La boale mai îndelunvate să poate folosi pilulele curățitoare de sânge ale lui Basch.

1 sticlă de esență 1.20 cor., 1 sticlă mare 3 cor., 1 cutie de praf 1 cor., — 1 cutie de pilule 1 cor., 7 cutie 6 cor.

Sirupul de sulfoquaiacol

singur el ajută la tuse, regușeală, la boalele de piept și de plămâni, contra tusei măgărești, la junghieri în coaste, la năduf etc. Acest sirup face să crească greutatea trupului, vindecă tusea, scuipatul și asnaterea de noapte. Pe lângă sirup ajută foarte mult CEAIUL DE PIEPT ALUI BASCH.

1 sticlă de sirup 2 cor. Mai mult de 4 sticle se trimet franco. 1 cutie de ceaiu 1 cor., 1/2 de cutie 50 fl.

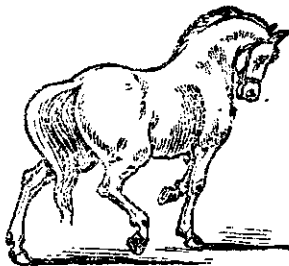
Spiritul lui Basch contra reumatismului și podagreii

e indispensabil ecenomilor, păduracilor, turistilor etc. după e încordare prea mare; el vindecă foarte repede junghierile din mână și dia picioare, durerea de mijloc, umflăturile etc.

1 sticlă 1 coroană, 1 sticlă mare 2 coroane.

Praful de vite

al farmacistului Basch e de recomandat tuturor economilor pentru tusea și umflăturile ghindurilor la cai; la vite cornute, porci și oi pentru curățire și poftă de mănecare. Întărește, ajută mistuirea și împiedecă să se umfle. Vachie dau lapte mai bun și mai mult după el.

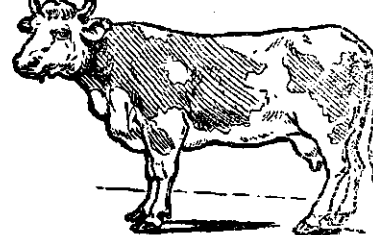

1 cutie 70 fleri; 11 cutii 7 coroane, franco.

Restituțiuni-fluidul

lui Basch e bun la boala cal și vachii contra podagrii, umflăturii vinelor, umflăturilor etc. E de recomandat, dat să se frece cali și boii după muncă multă cu acest fluid vestit, căci astfel își recăștiga prețurile și devin sprinteni.

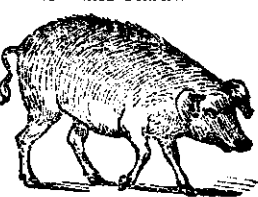
1 sticlă 2 coroane, sticlă de probă 1 coroană.

Prav de vaci

face să crească poftă de mănecare și curăță sângele. E eschis să dea vaca lapte albastru ori cu sânge, nici nu să umfle vaca. E de lipsă la schimbare de nutreț. 1 cutie 1 cor.; 1/2 de cutie 60 bani. La cumpărători mai mari rabat.

Praful de porci e cel mai bun de îngrășat porci, până la 250 de chile. Acesta împreună cu PICĂTURILE PENTRU PORCI alui Basch îi păzesc de boale. 1 cutie de praf 70 de bani, 11 cutii 7 cor. franco. — 1 sticlă de picături de porci 70 fleri, 12 sticle 6 cor. franco; 50 de sticle 20 coroane.

Toate preparatele au marca ingerului.

Comandele de peste 6 cor. le trimete franco:

farmacistul **Basch Ernő** Az anyaihoz.

NAGYBECSKEREK, GABNA-TÉR.

Aduc cu stimă la cunoștința on. public, că mi încep

praxa medicală

în Buziás, Templom-u. 11

in 15 Mai 1907.

Dr. Valeria Curtuțiu.

Cântarea înaltă sufletul!

GEORGE DIMA: Cele mai frumoase compozițiuni de caracter bisericesc și lumesc pentru cântare și pian, coruri mixte și de bărbați etc. ale acestui măestru al muzicii au apărut la H. ZEIDNER în Brașov. Catalog gratuit!

În aceeași librărie este un sortiment bogat în cărți literare românești, de utensilii pentru scris și desen, deposit de hârtie, și despre aceste se află catalog, care se trimite gratuit.

Când se înșală damele mai tare?

Dacă își comandă corsetele lor prin colportătoare!

Căci în casurile cele mai dese nu sunt bune. Poftiți și osteniți până la mine, unde se pregătesc ronziile cele mai la modă și cele mai potrivite.

Corsete gata, îndreptătoare de talie, ce le vind în prețuri foarte ieftine.

Cer deplina încredere a prea stimatelor doamne

cu toată stima

PILCZ IRMA

pregătitoare de corsete

Arad Deák Ferenc-u. 2.

Cel ce dorește a avea

RACHIE

ieftină,

FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

CARTEA

din care poate învăța cum să facă toate răchiurile și cum manipularea vinurilor.

Prețul acestei cărți e 6 cor.

Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Prețul pentru 100 litre 8 cor.

Deschiderea berăriei „Crucea Mică“

Aduc la cunoștința onor. public, că în hotelul »Crucea-Albă« în partea dinspre str. Deák Ferenc, am deschis un nou local de berărie, cu intrare imediată din stradă.

Unde vind

berea de Curte

a »Primei berării maghiare pe acții din Kőbánya«, paharul cu 16 fil., halba cu 24 fil., totdeauna proaspătă.

Pentru a se transporta la case, am introdus halbe familiare de 2, 4 și 6 litre, cari se trimit acasă la comandă fără o taxă specială.

Pentru ceace solicit părtinirea on. public.

Cu stimă: **Braun Gusztáv,**
hoteller.

Ioan
Philipovits

fabricant

de ornamente, steaguri bisericesti

steaguri pentru reuniuni și baldahin

VERSECZ.

Iun. Hepp Gyula

LIPPA.

Recomandă asortimentul lui de **diferite pieluri**, anume opinci recunoscute de locuitorii români din ținuturi veche.

FIRMA FONDATĂ LA ANUL 1860.

Cele mai bune coase pe lume
sunt coasele
„Bur“ și „Japoneză“.

Aceste coase sunt pregătite din oțel Svedian și se trimit numai cu garanță.

Fiecare bucată care nu convine se schimbă gratuit.

Pretul coaselor:

75 cm.
1 fl. 10 cr.

80 cm.	85 cm.	90 cm.	95 cm.
1-15 cr.	1-20 cr.	1-30 cr.	1-35 cr.

Adresa exactă:

Grauer Mihály
Kőbánya 14.

Tot de acolo se pot procura cele mai bune briciuri, preț 1 fl. 20 cr., 1 fl. 50 cr. și 2 fl. 50 cr.

Din cauza mutării localului lui de prăvălie

prețurile sunt foarte reduse. Cei mai fini ochelari și Zwickeri cu 1 și 2 coroane:

Bandage pentru surpătură 5 coroane, din cea mai fină peli de clase 7 coroane. La magazinul cu nule medicale a lui

Deutsch Mihály în Arad,

Strada Deák Ferencz, în casa hotelului »Vass«.

La boala de rinichi, beșică și la reumă este de rar efect

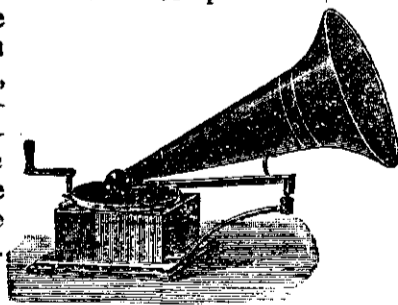
apa acră lithiumoasă DE BALF.

Se poate comanda la direcția băilor: Balf (com. Sopron) și la furnisorul de curte Edeskaty L. Budapesta, V., Erzsébetter nrul 8.

Nici la o familie nu-i iertat

să lipsească gramofonul!

Prețuri foarte ieftine! Phonograful lui Edison dela 5 fl. în sus Gramophon cu plăci dela 9 fl. în sus. Automate pentru ospătari dela 35 fl. în sus. Suluri plăci duple mare asortiment. Noutăți Gramophon suruitor! Ilustrate cu cântece și note, bucată 20 cr. Catalog ilustrat despre Phonograph, Gramophon și Automate se trimite gratuit și scutită de timbru. Primesc tot felul de plăci întrebuițate sau le schimb după plac. Cel mai ieftin izvor de ajustare pe acest teren în întreaga Ungaria.

Tóth József,

comerciant de gramophone
Szeged, str. Könyök nr. 3.

Correspondență în orice limbă.
Nouii plăci românești!

Putin venit, mare circulație!

Nu este un cadou mai frumos decât un gramophon.

Bae de aburi în odaie!

Cu ajutorul aparatului „DIANA“ în 5 minute se poate face și în camera cea mai elegant mobilată o baie de aburi sau de aer ferbinte. În odaie nu se împraștie aburul! Nici o necurățenie! După folosire se poate împătura și se poate așeza după un duș. Cu folosirea aparatului de bae de aburi și de aer ferbinte „DIANA“ se pot vindeca toate boalele provenite din răceală:

reumă, ischias, influență, guturai, catir, durere de gât, mai departe nenositatea, afecțiuni de rinichi, congestii de sânge, ș. a.

Este mijlocul cel mai nestrăbătut și mai sigur pentru slabire.

O baie costă 4 fileri.

Fiecare baie e o plăcere! Este indispensabilă și pentru sănătoși!

APARAT DE VIBRAȚIUNE autorizat în toate statele lumii! Nu e durere de cap, care n'ar înceta în decurs de trei și jumătate minute. E mod sigur de vindecarea GUTELI, A RFUMELI și NENOSITĂȚILOR! După 2-3 vibrațiuni reîmprospetează circulația sângelui. Aparatul ce vibrează e înfrazit și ține zece de ani. — Prețul împreună cu împachetarea costă 10 cor.

Descriere amănunțită și prospect trimite gratuit

Szabó István és Ferencz
Budapest, VII., Csömör-ut 133.

Unsoare de porc

garantată, curată

Slănină de mâncat

albă pârjolită

Slănină cu ardei

Slănină afumată

Untură

Piparcă

Ceapă

Fasole.

În prețul cel mai moderat

la

Eduard Holzer

Temesvár.

Telefon Nr. 237.

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestimente, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCE. GENERALE DE A-SIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primesce oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichis, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal, — și le efeptuesce pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. In ramul vieții: capitale cu termen flos, rente, zestre pentru fete, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de inmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment in ziua morții întemplate;

2. In ramul fecului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;

3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine reovisite ș. a prin spargere;

4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, oucuruz, ovés, viță (vitea), plante industriale: cânepă, in, himeț, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuale mai in fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSSYLVANIA“ in Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.

Asigurați contra grindinei: oucuruzul, grâul, secara, ovézul și toată economia.

Asigurați: viața, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de inmormântare!

Asigurați contra furturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Am onorul a aduce la cunoștința mult onoratului public că am deschis in *Lugoj, strada Bonnar* (Palatul com. bis. ev. ref.)

prăvălie

cu obiecte de aur și argint, de juvaericele și
ceasornice.

O praxă de 35 ani in orașele cele mai mari din țară și străinătate mă pune in plăcuta poziție de a putea satisface și cele mai mari preteziuni.

Nizuința mea principală va fi totdeauna îndreptată intr'acolo, ca prin liferare

de mărfuri numai de prima clasă
prin lucrare precisă și bună, pe lângă prețuri moderate

să-mi câștig și asigurez încrederea onorațiilor mei mușterii.

Voiu pune deosebit pond pe fabricarea de juvaericele, precum și pe

reparatura conștientioasă perfectă a ciasornicelor

conducând insumi toate lucrările și ori-ce reparatură, fie cât de mică, va fi executată cu cea mai mare punctualitate și conștientiozitate. Vă rog să vă convingeți prin o comandă de probă despre calitatea bună a articolelor mei precum și despre lucrarea conștientioasă și precisă a reparaturilor ce mi-se vor încredința.

Recomandându-mă bunăvoinței mult onor. public,

semnez cu deosebită stimă:

Eduard Neumann,
ciasornicar și juvelier.

Distruge cu totul fără durere bătăturile și negcii preparatul așa numit

SALICYL
TYUKSZEMIRTÓ
alui VASVÁRY.

Bătăturile cele mai vechi și mai îndărătnice le face să dispară in 4—5 zile.

Prețul unei sticle 70 fileri.

Se capătă numai in farmacia lui

Vasváry Elemér în Hódmező-Vásárhely.

Când se comandă, Vă rugăm să vă provocați la „Tribuna“.

Impedecă in timpul cel mai scurt căderea părului; după câteva fricțiuni pe pelea capului dispare de tot mătreța prin

Elixirul de păr
alui VASVÁRY.

Are parfum plăcut! Răcorește pelea capului.

Prețul unei sticle cor. 1.50.

„Severineana“

SOCIETATE COMERCIALĂ PE ACȚII
în Caransebeș

recomandă bogatul ei deposit in tot felul de mărfuri, intr'alttele:

COLONIALE

VINURI

in deosebi roșu de Carloveș pentru trebuințele sf. sărbători și alb de Magyarád de o calitate escelentă,

Lumini

pentru masă și biserici din fabricele cele mai renumite,

FĂINĂ

Produse

Ferărie

precum fer pentru trebuințele industriale și economice, apoi vase de menagiu emailate, tinichea, etc., etc.

MANUFACTURĂ

Cretoane, Chiffoane, Zefire, cămăși, cravate, ciorapi, asortiment mare de tot felul de bumbacuri pentru manufactură de casă, etc., etc.

Atragem mai departe atențiunea onoratului public asupra „CHEAGULUI“

in formă de esență pentru producerea de brânză, compus numai din rănză de vițel, garantat curat și nesticăcios, nu de asemenat cu alte fabricate de solul acesta, unice in felul său. Modul de folosire se trimite grătuit.

In atențiunea celor cari zidesc!

Aduc la cunoștința celor interesați, că in ferma mea de zidit din **Radnai-ut 22** (telefon 393) și in cancelaria mea de arhitectură (telefon și pentru comitat 264) se pot procura și capăta

TIGLE (cărămizi)

calitatea cea mai bună arse in cuptorul meu de curând zidit, tot așa **treiste** pentru tovane in ori ce calitate. Primesc zidiri de ori ce soi, — planuri și ecescutarea lor pe lângă prețurile cele mai moderate. Schițe fac gratuit.

Cu stimă;

Probszt Mihály

zidar și fabricant de țigle. Arad, Str. Ferdinand Nr. 1-a.

Filiată în T.-Recaș.

Filiată în Buziaș.

Expositură în Toracul-mic.

„TIMIȘIANA“

instituit de credit și economii
societate pe acții în Timișoara.

Anul întemeierii 1885. : : : Depuneri : : Cor. 2.500.000.
Capital de fond Cor. 600.000. Fond de rezervă Cor. 200.000.

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 4½%, după depuneri peste 20000 cor. cu abdicere de 90 zile 5% interese neto. Darea de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica și se plătesc fără abdicere. Depuneri și ridicări se pot face pe cale postală. și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6%—8% interese.

Tot asemenea, acordă credite hipotecare precum și amortizaționale în modul cel mai culant.

Direcțiunea institutului.

Acuma a sosit

Untura de pește proaspătă
de Norvegia

fără culoare și miros, calitate escelentă.

Prețul unei sticle 2 coroane.

Contra

supărărilor reumatice

este escelentă

Spirtul Reuma

incercat de atâtea ori cu succes.

Prețul unei sticle 80 fileri.

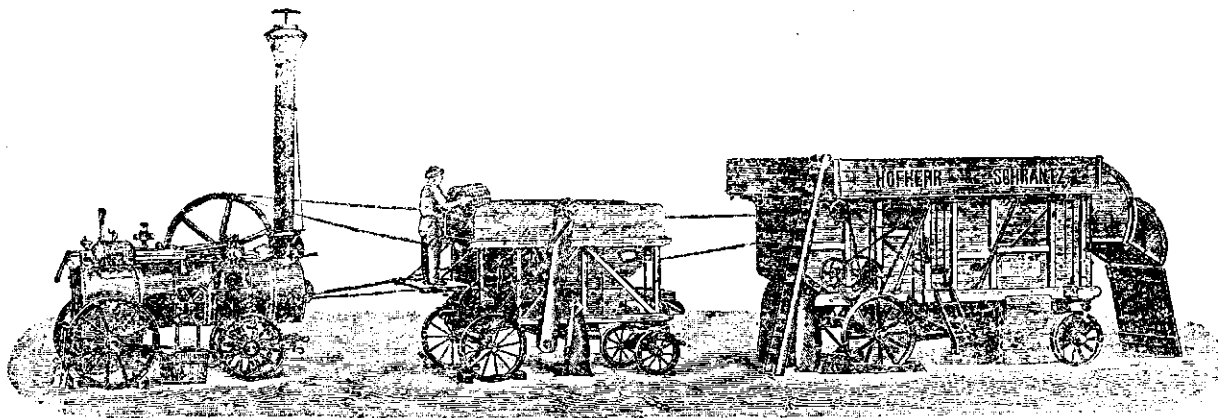
Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás

Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.

HOFHERR ÉS SCHRANTZ
Garnituri de triori cu aburi

cu presse late de paie și elevatoare,

Locomobile de benzin cu mașini de treierat

de ale lui HOFFER ÉS SCHRANTZ

Și tot felul de articli economici și tehnici.

Mașini de secerat și legat sistemul MC. KORMICK.

Reprezentantul general:

EDUARD KARNER

deposit de mașini, TEMESVÁR, oraș (Belváros).

Cancelarie: Strada Báthori nr. 1.

Deposit: Erőd-u. nr. 5.